

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

DIREKTORAT ZA PROSTOR, GRADITEV IN STANOVANJA

MORJE IN OBALA

Gradivo za sestanek Tematske fokusne skupine v okviru prenove
Strategije prostorskega razvoja Slovenije

Ljubljana, 29. maj 2017

SPRS

STRATEGIJA PROSTORSKEGA
RAZVOJA SLOVENIJE

Kazalo

1. Uvodna pojasnila
 - 1.1 Namen tematske fokusne skupine za morje in obalo
 - 1.2 Dosedanji proces prenove SPRS 2050
 - 1.3 Relevantni rezultati
2. Veljavni predpisi na strateški ravni, ki določajo celovito obravnavo morja in obale
3. Izvlečki iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (2004) za morje in obalo
4. Razvojni cilji na podlagi veljavnih sektorskih razvojnih dokumentov in potencialna navzkrižja v prostoru
5. Vprašanja za delavnico
6. Priloge

Vir slik na naslovnici

Sokol – Slike o okolju: <http://nfp-si.eionet.europa.eu/sokol/>

<i>Piran</i>	<i>Na odprtem morju</i>	<i>Strunjanski klif</i>
<i>Školjčiče pod strunjanskim klifom</i>	<i>Luka Koper</i>	<i>Sečoveljske soline</i>

1. Uvodna pojasnila

1.1. Namen tematske fokusne skupine

Namen tematske fokusne skupine je podrobnejša obravnava vloge morja in z njim funkcionalno povezanega obalnega območja v okviru prostorskega razvoja države kot podlaga za opredelitev strateških vsebin v dolgoročni viziji in ciljih ter usmeritvah za prostorski razvoj SPRS 2050, ki bodo predstavljale smernice za načrtovanje na drugih ravneh. Pri opredelitvi strateških vsebin je treba upoštevati tako Direktivo 2014/89/EU **Evropskega Parlamenta in Sveta**, kakor tudi Protokol o trajnostnem upravljanju obalnih območij Barcelonske konvencije (ICZM).

Načrtovanje na morju je potekalo do sedaj predvsem z državnimi prostorskim načrti in še to predvsem za dejavnosti in rabe, ki so v neposredni povezavi s kopnim (npr. pristanišče). Drugih prostorskih načrtov za morje, ki bi določali namensko rabo morja, se do zdaj ni pripravljalo.

23. julija 2014 je bila z Direktivo 2014/89/EU **Evropskega Parlamenta in Sveta** sprejeta obveza o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje. Določena so vsebinska področja, za katere morajo biti v Pomorskem prostorskem načrtu usklajene rabe na morju, in sicer najmanj za področja energije, prometa, ribištva in akvakulture, varstva okolja vključno z dejavnostmi, ki večajo odpornost na učinke podnebnih sprememb, turizma, pridobivanja surovin ter urbanega razvoja.

1.2. Dosedanji proces prenove SPRS 2050

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) je pristopilo k prenovi temeljnega strateškega dokumenta za usmerjanje prostorskega razvoja države Strategije prostorskega razvoja Slovenije, ki ga je 18. junija 2004 sprejel državni zbor (Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, Uradni list RS, št. 76/04; v nadaljnjem besedilu: SPRS).

Prenova SPRS je načrtovana kot proces, v okviru katerega bo oblikovana vizija prostorskega razvoja države, cilji ter ukrepi za doseganje prostorske kohezije ter postavljen okvir za usklajevanje prostorsko relevantnih sektorskih politik in drugih javnih interesov.

Ministrstvo je 22. maja 2015 v Mestnem muzeju v Ljubljani organiziralo javno posvetovanje, na katerem so bila obravnavana Izhodišča za prenavo Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) skupaj s Poročilom o stanju prostorskega razvoja ter Procesnim načrtom vključevanja javnosti v proces prenove SPRS.

V nadaljevanju procesa prenove SPRS je ministrstvo 13. oktobra 2015 izvedlo drugo javno posvetovanje o pripravi SWOT analize (analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) in vizije prostorskega razvoja, 17. marca 2016 pa tretje javno posvetovanje o prenovi SPRS, ki je bilo namenjeno predstavitvi vizije prostorskega razvoja ter razpravi o ciljih za uresničevanje vizije prostorskega razvoja.

Po treh javnih posvetovanjih v sklopu prenove SPRS, o izhodiščih za prenavo, prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih ter viziji in ciljih prostorskega razvoja, so bile za poglobljeno obravnavo ključnih vprašanj prostorskega razvoja vzpostavljene tematske fokusne skupine, in sicer za področja funkcionalnih urbanih območij, gorska in obmejna območja, podeželje in zeleno infrastrukturo ter prostorske možnosti za nizkoogljično družbo. Namen tematskih fokusnih obravnav je bil izpostaviti in prepoznati posebne značilnosti prostora in prostorske vidike, ter ugotoviti, ali bi bili potrebni prilagojeni ukrepi. Rezultati fokusnih skupin

bodo služili kot podlaga za oblikovanje novih usmeritev za prostorski razvoj. Zaključni posvet vseh fokusnih skupin je potekal v obliki celodnevne delavnice 13. decembra 2016 v Kongresnem centru Brdo, v Predosljah pri Kranju. Vsebinsko se je navezoval na rezultate predhodnih treh javnih posvetovanj o prenovi SPRS, zlasti na osnutek ciljev prostorskega razvoja, ki so bili oblikovani v sklopu tretjega javnega posvetovanja, ter rezultatov dela tematskih fokusnih skupin. Za vsako od tematskih fokusnih področij je bilo predhodno pripravljeno uvodno poročilo o razpravi na prvem krogu ločenih delavnic v oktobru in novembru 2016, na katere so bili povabljeni deležniki s področij javnih politik, regionalnega in lokalnega razvoja, gospodarstva, interesnih in nevladnih organizacij ter izobraževalnih organizacij.

Poročila s posvetov in delavnic so dostopna na:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_razvoj_na_nacionalni_ravni/prenova_strategije_pr_ostorskega_razvoja_slovenije/

Shema strukture SPRS v Prilogi 1.

1.3. Relevantni rezultati

V dosedanjem procesu priprave analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT) je bilo identificiranih malo vsebin, ki bi se neposredno navezovala na morski prostor, lažje bi jih izdvojili za obalo. Med prednostmi in slabostmi v nobenem od področij, za katera se je pripravljala SWOT analiza morje ni bilo omenjeno. Kot priložnost je bilo na področju »upravljanja s prostorom« omenjeno: *dobre izkušnje prostorskega načrtovanja na kopnem uporabiti za načrtovanje rab in dejavnosti na morju*. Med nevarnostmi je v sklopu »prostorska povezanost in dostopnost« izpostavljena *preusmeritev komercialno zanimivega tranzitnega prometa mimo Slovenije (železniški in luški promet) zaradi prepočasne izgradnje in posodabljanja infrastrukture ter kakovosti prometnih in logističnih storitev.*

Na podlagi SWOT analize je bil oblikovan osnutek vizije prostorskega razvoja Slovenije 2050, ki neposredno ne omenja morja. Vizija je bila podlaga za oblikovanje ciljev prostorskega razvoja.

Rezultati SWOT analize ter predlog VIZIJE IN CILJEV SPRS 2050 so dostopni na spodnjih povezavah:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/kratko_porocilo_2_p_osvetovanja_s_prilogami.pdfhttp://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/kratko_porocilo_2_posvetovanja_s_prilogami.pdf

SWOT analiza:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/kratko_porocilo_2_posvetovanja_s_prilogami.pdf

VIZIJA in CILJI prostorskega razvoja Slovenije 2050:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/3posvetovanje_gradivo.pdf

Poročilo s tretjega javnega posvetovanja o ciljih SPRS 2050:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/3posvetovanje_porocilo.pdf

Usmeritev za izboljšanje → v okviru tematske fokusne skupine dopolniti prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT), vizijo ter cilje za morje in obalo.

2. Veljavni predpisi na strateški ravni, ki določajo celovito obravnavo morja in obale

2.1 Direktiva 2014/89/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje - Skladno z Izjavo o prenosu določb direktive v pravni red RS bo **Pomorski prostorski načrt za slovenski del Jadranskega morja in obalo** pripravljen upoštevajoč določbe od 22. do 26. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Ur.l.RS, št. 33/07, 70/08 - ZVO-1B, 108/09, 80/10 - ZUPUDPP, 43/10 ZKZ-C, 57/12, 57/12 - ZUPUDPP-A, 109/12 in 76/14 - odl.US; v nadaljnjem besedilu: ZPNačrt) ter 91. in 92. člen ter 31. člen ZPNačrt-B.

2.2 Direktiva 2008/56/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja - Direktiva se izvaja z določbami 59.a člena Zakona o vodah (Ur.l.RS, št. 67/02, 2/04, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14). Predvidena je priprava in sprejem **Uredbe o Načrtu upravljanja z morskim okoljem**, s katerim bo opredeljen program ukrepov varstva morja. V procesu priprave Uredbe o Načrtu upravljanja z morskim okoljem so predvidena usklajevanja z deležniki v okviru javnih obravnav.

2.3 Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (v nadaljnjem besedilu: Protokol ICZM) - Protokol je DZ RS ratificiral z Zakonom o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS, št. 84/2009).

Protokol ICZM je eden od protokolov Konvencije o varstvu morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja (Barcelonska konvencija). Za učinkovitejše izvajanje obveznosti iz Barcelonske konvencije in njenih protokolov je bil v okviru Okoljskega programa Združenih narodov (United Nations Environment Programme - UNEP) sprejet Akcijski načrt za Sredozemlje (Mediterranean Action Plan - MAP).

Skladno s 4. členom Zakona o ratifikaciji Protokola ICZM za izvajanje protokola skrbi Ministrstvo za okolje in prostor. Upoštevajoč Protokol ICZM moramo kot država:

1. **vzpostaviti obalni pas** (obalni pas: 100 m obala + 200 m morje) kot poseben upravljavski pas;
2. **vzpostaviti upravljavsko strukturo** za integralno upravljanje obalnega pasu (med različnimi administrativnimi ravnmi in med različnimi sektorji, med deležniki iz gospodarstva in civilne družbe).

2.4 Resolucija o strategiji za Jadran (Ur.l.RS, št. 106/2009; v nadaljnjem besedilu: ReSjad) - določa pripravo **Strategije za Jadran**, ki naj s povezovanjem vsebin na področju rabe naravnih virov, prometa, ribištva in pridelave hrane, turizma, energetske varnosti in prostorskega načrtovanja predstavlja nov pristop za učinkovito upravljanje s skupnim priobalnim in obalnim ter morskim bogastvom. Strategija za Jadran naj bo okoljski steber prihodnje izrazito razvojno usmerjene Pomorske strategije za Jadran, ki bo sprejeta v okviru Evropske unije.

V 4. poglavju določa, da se Strategija za Jadran pripravi na osnovi:

- *Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2008/56/ES z dne 11. decembra 2007 o določitvi okvira za ukrepe skupnosti na področju politike morskega okolja (UL L št. 164 z dne 25. 6. 2008, str. 19),*
- *Skupne izjave o okoljski zaščiti Jadranskega morja in sklepov, ki jih je sprejela Mešana slovensko-hrvaško-italijanska komisija za varstvo voda Jadranskega morja in obalnih območij pred onesnaženjem na 9. zasedanju dne 16. junija 2008 v Portorožu in*
- *Protokolom o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Zakon o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 84/2009) Strategijo za Jadran bo sprejela Mešana slovensko-hrvaško-italijanska komisija za varstvo voda Jadranskega morja in obalnih območij pred onesnaženjem.*

Strategija za Jadran naj s povezovanjem vsebin na področju rabe naravnih virov, prometa, ribištva in pridelave hrane, turizma, energetske varnosti in prostorskega načrtovanja predstavlja nov pristop za učinkovito upravljanje s skupnim priobalnim in obalnim ter morskim bogastvom (5. poglavje). Strategija

za Jadran naj bo okoljski steber prihodnje izrazito razvojno usmerjene Pomorske strategije za Jadran, ki bo sprejeta v okviru Evropske unije (6. poglavje).

Razglasitev Severnega Jadrana za varovano območje (7. in 8. poglavje ReSJad)

Državni zbor RS predlaga, da se v okviru procesa priprave Strategije za Jadran se območje Severnega Jadrana razglasi za varovano območje in vključi v Strategijo za Jadran. V procesu oblikovanja Strategije za Jadran mora v skladu z veljavnimi mednarodnimi konvencijami ter dokumenti Evropske unije jasno in nedvoumno predstaviti in zastopati interese zaščite okolja in varnosti na območju Severnega Jadrana.

Na območju Severnega Jadrana je pri nameščanju novih gospodarskih objektov in drugih posegov v prostor, ki imajo relevanten vpliv na ravnovesje ekosistema tega območja, potreben regionalno usklajen pristop.

Državni zbor Vladi nalaga, da pri oblikovanju Strategije za Jadran iz okoljskih, varnostnih, prometnih in družbenih razlogov nasprotuje namestitvi terminalov za utekočinjeni zemeljski plin ob slovenskih teritorialnih vodah in v širšem Tržaškem zalivu.

2.5 Resolucija o pomorski usmeritvi Republike Slovenije (Ur.l.RS - stari, št. 10-403/1991) - RS jo je sprejela že leta 1991 ob zavedanju, da so razvojne možnosti slovenskega morja in obale prostorsko omejene, in s tem določila:

1. da bo vodila pomorsko usmerjeno gospodarsko in razvojno politiko, ki bo podpirala:
 - razvoj koprskega pristanišča povezanega s kopenskimi povezavami do madžarske in avstrijske meje; razvoj ekološko neobremenjujočih dejavnosti;
 - potniški pomorski promet in razvoj manjših tranzitnih marin;
 - prestrukturiranje dejavnosti na obali (obremenjujejo okolje, nimajo prostorskih možnosti);
 - razvoj tovarnega in turističnega ladjarstva;
 - ribištvo in marikulturo v povezavi s kmetijstvom v zaledju;
 - razvoj morskih športov;
2. da bo skrbela za trajnostno rabo prostora in ohranjanje naravne in kulturne dediščine v obalnem območju (dogovarjanje s sosednjima državama, ustanovitev službe za monitoring stanja morja, zavarovanje delov morja in obale, npr. mestna jedra, soline) in
3. da bo skrbela za pomorsko pravno ureditev skladno z mednarodnimi pravili (ustanovitev službe za kontrolo pomorskega prometa, ustanovitev službe za čiščenje morja, ki bo čezmejno sodelovala v primeru večjih onesnaženj, razvoj pomorskega šolstva, v sodelovanju s sosednjima državama celovit dogovor o plovnih poteh in ribolovnih območjih).

3. Izvlečki iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (2004) za morje in obalo s prilogo z aktualnimi dopolnitvami

Temeljno izhodišče (načelo in vodilo) Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Odlok o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije; Uradni list RS, št. 76/2004; v nadaljevanju: SPRS) je trajnostni prostorski razvoj Slovenije. Izhajamo iz tega, da je prostor omejena dobrina, ki terja skrbno usklajevanje javnih koristi in zasebnih interesov ter dolgoročno naravnano prostorsko načrtovanje. SPRS podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države in usmeritve za razvoj v evropskem prostoru ter določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo.

SPRS ugotavlja, da je **morje** poleg vodnih in obvodnih prostorov **pomembna prvina slovenske krajine**, ob tem, da so **pritiski na okolje**, ki negativno vplivajo na stanje okolja, **največji** ravno ob obali slovenskega morja. Kljub temu ima slovensko morje poseben **kulturni in simbolni pomen**.

Slovenija je do sedaj bila vključena v različne mednarodne povezave in pobude, ki imajo cilj skupaj razreševati skupne izzive in skupno problematiko. Ena izmed teh pobud je t.i. **Jadransko – Jonska pobuda**, katere cilj je preučevanje vprašanj, povezanih z prostorskim razvojem ob Jadranskem in Jonskem morju. V času od sprejema strategije je Jadransko-Jonska pobuda usmerila svoje delovanje v povezovanje v okviru nove nadnacionalne iniciative - **EU strategije za Jadransko-Jonsko regijo**, katere pobudnik je bila. Jadransko Jonska strategija deluje na štirih, za morje in obalo ključnih stebrih: modri rasti, povezovanju regije, ki vključuje promet in energijo, okolju ter turizmu.

Poglavje SPRS, ki obravnava racionalno rabo zemljišč in objektov v naseljih, določa, da se ob urbaniziranih območjih morja (npr. Koper, Portorož, Izola) spodbuja takšno **rabo** zemljišč, ki je neposredno **vezana** na izkoriščanje **vode** za prostočasne aktivnosti ter tako, da slednje ne omejuje prostega dostopa do vode ali prehodnosti na sami obali. V kolikor pa bi šlo za poseljevanje na novih območjih, pa strategija pravi, naj se le-ta opravi tam, kjer so prostorske možnosti v zaledju - torej ne tik ob obali.

SPRS kot pomembne **strateške vidike** slovenskega morja omenja še **varnost in turizem**. Za omogočanje čim višje stopnje varnosti se določa, naj se zagotovi ustrezen radarski sistem, saj se s tem lahko zagotovi nadzor nad ladijskim prometom in učinkovita koordinacija v primeru ladijskih nezgod. V povezavi z razvojem okolju prijaznega ter predvsem donosnega turizma strategija spodbuja razvoj marin in turističnih pristanišč na že obstoječih lokacijah, samo izjemoma se omenja možnost sanacije degradiranih območij. Slednja pomenijo območja, kjer so potenciali za rabo in dejavnost zmanjšani oz. omejeni zaradi več različnih dejavnikov, npr. emisijskih.

Če se želi v Sloveniji zagotoviti **ohranitev prepoznavnih značilnosti** posameznih krajinskih regij SPRS priporoča, da se v primorskih krajinah upošteva reliefne in geomorfološke značilnosti, ranljivost naravnih delov morske obale in morja ter krajinsko ekološki pomen naravne zarasti.

Morje je z vidika strategije izjemnega pomena pri področju izrabe voda. Zato se na morju in v obalnem pasu omogoča **razvoj tistih dejavnosti**, ki ne zmanjšujejo kvalitete vode, povečujejo pa kvaliteto izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja **ni mogoče izvajati nikjer drugje**. Še posebej na obalnem in priobalnem pasu se ne sme izvajati posegov, ki bi kakorkoli zoževali pogled na morje ter bi ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. SPRS nadalje zahteva, da se obalne črte ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami.

Za razvoj morja in obale so ključna naslednja izhodišča:

- Mesta Koper-Izola-Piran se prioritetno razvija kot središča nacionalnega pomena, pri čemer se Koper na državni in mednarodni ravni razvija v pomembno državno tovorno prometno vozlišče in morsko pristanišče. Kot obalno somestje s Piranom in Izolo naj razvija funkcije središča nacionalnega pomena in se na mednarodni ravni povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške.
- Na morju in v obalnem pasu se omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kvalitete vode, povečujejo pa kvaliteto izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami. (*prioriteta 8, tč (7), publikacija SPRS, stran 29*)
- Obalni prostor združuje območja kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine v povezavi s somestjem Kopra, Izole, Pirana in Portoroža. Obalna in mejna lega določata usmerjenost v nadaljnji razvoj turizma, transporta, industrije, kmetijstva in ribolova. Zagotavlja se celovito prostorsko zasnovano Obale, kjer bodo usklajeni interesi razvojnih dejavnosti s prostorskimi možnostmi in varstvenimi zahtevami. Hkrati se vzpostavi pogoje za razvoj kvalitetne turistične ponudbe in zagotovi trajni javni dostop do obale in kopališč. (*Razvoj prostorskih sistemov z usmeritvami ..., Razvoj infrastrukture, podpoglavje 2.1.3 Pristanišča, tč (1), (2), (3), (5), publikacija SPRS, stran 43*)
- Poseben kulturni in simbolni pomen ima Slovensko morje oziroma slovenski akvatorij, kjer se zagotavlja - prostorski razvoj, s katerim se ohranjajo njegov kulturni in simbolni pomen ter biotska raznovrstnost. (*Razvoj prostorskih sistemov z usmeritvami ..., Razvoj krajine, podpoglavje 3.3.3 Raba vode, tč (6), publikacija SPRS, stran 61*)
- Na morju in v obalnem pasu se omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kvalitete vode, povečujejo pa kvaliteto izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami. (*Razvoj prostorskih sistemov z usmeritvami ..., Razvoj krajine, podpoglavje 3.3.5 Razvoj turizma in pristočnih dejavnosti, tč (4), publikacija SPRS, stran 62*)
- Na Obali se razvoj turističnih dejavnosti usmerja v večanje kvalitete in rabo sodobnih tehnologij, s katerimi se zmanjšuje raba naravnih virov in prispeva k zmanjševanju obremenitev okolja in prostora. Spodbuja se razvoj kopaliških mest na obali, ki vključujejo zagotavljanje sodobnih in privlačnih kopaliških zmogljivosti, javnega in drugega potniškega pomorskega prometa ter zagotavljanje nastanitvenih zmogljivosti ter drugih programov v povezavi s Slovensko Istro in Krasom. Pri načrtovanju novih območij za turizem se najprej preveri možnosti uporabe degradiranih ali opuščenih območij.

Koprsko pristanišče:

Pomemben del strategije morja se veže na koprsko pristanišče. Pri slednjem (ki je istočasno edino slovensko pomorsko pristanišče za tovorni in potniški pomorski promet) si SPRS prizadeva, naj se zagotavlja nadaljnji razvoj infrastrukture, kamor spada tudi izgradnja prometne infrastrukture. Del pristanišča, ki je funkcionalno navezan na mesto pa naj se nameni za ureditev domačega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa in ureditev potniškega terminala.

- Koprsko pristanišče se prioritetno razvija v povezovanju z drugimi severno jadranskimi pristanišči ter v povezovanju s celinskim zaledjem oziroma v navezavi na V. in X. evropski prometni koridor (dograditev

železniške in druge prometne infrastrukture, ki povezuje koprsko pristanišče z zaledjem prek učinkovitejše železniške povezave Koper – Divača) ter spodbuja pomorski javni potniški promet.

- V koprskemu pristanišču se zasnuje medcelinsko pomorsko potniško pristanišče (temu se nameni del koprskega pristanišča, ki je funkcionalno navezan na mesto). Za izboljšanje prometne povezanosti med mesti v Slovenski Istri in drugimi kraji v severnem Jadranu se v Kopru, Izoli, Piranu in Portorožu posodablja sedanja pristanišča kot turistična pristanišča in za ureditev domačega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa.
- V koprskemu pristanišču se zagotavlja nadaljnji razvoj pristaniške infrastrukture, ki je potrebna za razvoj edinega slovenskega pomorskega pristanišča za mednarodni tovorni in potniški pomorski promet. Z dograditvijo železniške in druge prometne infrastrukture, ki povezuje koprsko pristanišče z zaledjem prek učinkovitejše železniške povezave Koper – Divača se pospešuje razvoj in konkurenčnost koprskega pristanišča v mednarodnem prostoru. Razvoj koprskega pristanišča je vezan na izgradnjo zaledne prometne infrastrukture.
- Del koprskega pristanišča, ki je funkcionalno navezan na mesto se nameni za ureditev domačega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa in ureditev potniškega terminala. Za spodbujanje javnega pomorskega potniškega prometa se v Izoli, Piranu in Portorožu razvija in posodablja sedanja pristanišča.
- V smislu razvoja okolju prijaznega in donosnega navtičnega turističnega gospodarstva se omogoča razvoj marin in turističnih pristanišč na obstoječih lokacijah, izjemoma pa kot možna oblika sanacije že degradiranih območij. Na primernih rekah, jezerih in umetnih jezerih se omogoča razvoj turističnega čolnarjenja s potrebno infrastrukturo.
- Za potrebe varnosti pomorskega, tovornega in potniškega prometa in akcij reševanja in iskanja na morju se na slovenski obali zagotavlja ustrezen radarski sistem. S pomočjo tega sistema se zagotavlja nadzor nad ladijskim prometom ter učinkovita koordinacija v primeru ladijskih nezgod. (*Razvoj prostorskih sistemov z usmeritvami ...*, *Razvoj krajine, podpoglavje 3.1. Prepoznavnost Slovenije z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine, tč (9), publikacija SPRS, stran 56*)

Strategija 2004 morje obravnava le kot simbolno kategorijo (slovensko okno v svet), ne vključuje pa strateških usmeritev za razvoj dejavnosti na morju. Podrobneje pa opredeljuje vlogo obalnih mest v policentričnem urbanem sistemu Slovenije in vlogo koprskega pristanišča za razvoj širše regije in države v navezavi na prometne koridorje. Na ravni usmeritev za načrtovanje naslavlja tudi turizem ter varnost.

Izvlački poglavij iz SPRS 2004, kjer se naslavlja morje in obalo v Prilogi 2.

Usmeritev za izboljšanje → v okviru tematske fokusne skupine
Opredeliti strateške usmeritve za razvoj dejavnosti in rab na morju

4. Razvojni cilji na podlagi razvojnih dokumentov resorjev

Razvojni cilji na podlagi razvojnih dokumentov resorjev so ključen vreden podatek za proces prenove SPRS. Želimo jih povezati s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije in med njimi poiskati sinergije.

Delovna skupina medresorske koordinacije aktivnosti za izvajanje vsebin in projektov za Jadran za morje podatkov kljub večkratnim poskusom žal ni uspela pridobiti.

Besedilo v nadaljevanju je rezultat lastnega pregleda razvojnih politik resorjev, kakor tudi njihovih spletnih strani. Zbrane podatke želimo preveriti, zato vas prosimo za potrditev našega razumevanja resornih razvojnih politik in izluščenih ciljev, hkrati vas prosimo za dopolnitve in konkretizacijo tako navedenega v nadaljevanju tega poglavja, kakor tudi Priloge 3 tega gradiva.

1. Področje ribištva in akvakulture:

- spodbujanje trajnostne, konkurenčne in na znanju temelječe akvakulture v RS (uresničevanje ciljev Evropa 2020), pri čemer je treba upoštevati EU in domačo politiko na področju okoljevarstva, upravljanja in rabe voda, varovanja habitatov ter zdravja in dobrega počutja živali iz akvakulture; Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v Republiki Sloveniji za obdobje 2014-2020;
- RS ima potencial za nadaljnji razvoj konkurenčne in trajnostne akvakulture; za umestitev novih objektov oz. novih tehnik vzreje v akvakulturi se bodo na podlagi trenutnih razmer iskala najprimernejša območja za akvakulturo, upoštevajoč naravne danosti okolja, naravovarstvene zahteve in postopke prostorskega načrtovanja na celini in morju; Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v RS za obdobje 2014-2020.

2. Področje energije in pridobivanja surovin

2.1 Področje energije:

- doseganje najmanj 25 % OVE v končni rabi energije ter navaja možne lokacije za izrabo OVE; Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020 (AN OVE);
- doseganje cilja URE (energetska učinkovitost v okviru trajnostnega prostorskega načrtovanja); Akcijski načrt učinkovite rabe energije za obdobje 2010-2020 (AN URE).

2.2 Področje pridobivanja surovin

Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami v splošnem delu določa načelo trajnostnega gospodarjenja z mineralnimi surovinami ter nova območja raziskovalnih in pridobivalnih prostorov.

ZRud-1 določa: Iskanje, raziskovanje in izkoriščanje nafte in zemeljskega plina je na morju prepovedano.

3. Področje pomorskega prometa in prometne varnosti:

- trajnostni razvoj pomorstva in zagotavljanje varnosti pomorskega prometa; Resolucija o nacionalnem programu razvoja pomorstva Republike Slovenije.

Pristanišče Koper

V slovenskem teritorialnem morju se odvija mednarodni pomorski promet, in sicer mednarodni tovorni promet v mednarodnem tovornem pristanišču Koper ter mednarodni potniški promet v pristaniščih Koper, Izola in Piran.

Resolucija o nacionalnem programu razvoja pomorstva Republike Slovenije (ReNPRP):

- pomorsko gospodarstvo v Republiki Sloveniji je zelo raznovrstno in ga nikakor ne moremo povezovati zgolj in samo s plovbo po morju;
- razvoj pomorskih dejavnosti je treba načrtovati na vzdržen, splošno sprejemljiv način;
- dejavnosti, povezane s pomorskim gospodarstvom, je treba uskladiti z vsemi deležniki, ki na tem prostoru že delujejo oziroma želijo delovati v prihodnje.
- pri ocenjevanju gospodarskega pomena pristanišč je potreben širši pogled, ki zajema vse pristaniške dejavnosti, ki so potrebne za organiziranje in izvajanje pomorskega prevoza blaga (storitve za ladjarje (pilotiranje, privezovanje, oskrba itd., spremljajoče storitvene dejavnosti (špediterji, carina, zavarovalnice itd.), storitve, povezane z blagom (pretovor, skladiščenje, sortiranje, pakiranje, označevanje, priprava za trg itd.), kopenski prevozi).

Strateški cilj: uveljavljanje koncepta pomorskih avtocest; uvajanje novih intermodalnih logističnih verig s pristanišči v njihovem središču, ki naj bi omogočile strukturne spremembe pri prometni ureditvi v naslednjih letih; te verige bodo bolj trajnostne in komercialno učinkovitejše kot cestni promet.

4. Področje varnosti (obramba in zaščita in reševanje)

4.1 Področje obrambe

Obrambne potrebe na obalnem pasu in na morju so že zagotovljene z določitvijo izključne rabe (Vojašnica Slovenskih pomorščakov Ankaran), možni izključni rabi ter omejeni in nadzorovani rabi za potrebe obrambe na morju. Formalizirane bodo v pomorskem prostorskem načrtu.

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPROSV25)

- razvoj zmogljivosti za površinsko delovanje, potapljaške zmogljivosti ter pomorski operativni center,
- zagotavljanje ustreznih privezov vojaških plovil ter plovil partnerskih držav in organizacij,
- zagotavljanje ustrezne infrastrukture za podporo obrambnemu sistemu v zaledju.

4.2 Področje zaščite in reševanja

Proces urbanizacije, nepremišljeni posegi v prostor in tehnološki napredek ob spremembah klimatskih pogojev rušijo ravnovesje v naravnem okolju, povečujejo število nesreč in s tem tudi škodo, ki jo povzročijo. Z globalnimi klimatskimi spremembami se povečujejo tudi nevarnosti, ki jih povzroča morje – vpliv morja na kopno (dvig gladine, poplavljanje kopnega ob morju ...).

5. Področje okolja (ohranjanje narave, podnebne spremembe ter raba in upravljanje z vodami)

5.1 Področje ohranjanja narave

5.2 Področje podnebnih sprememb

5.3 Področje rabe in upravljanja z vodami

Implementacija Direktive 2008/56/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008, ki določa pripravo in sprejem Uredbe o Načrtu upravljanja z morskim okoljem, s katerim bo opredeljen program ukrepov varstva morja in Direktive 2006/7/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda.

6. Področje turizma

Ključni cilj Strategije razvoja slovenskega turizma 2012 - 2016 je "Partnerstvo za trajnostni razvoj"

V strategiji opredeljena vizija razvoja slovenskega turizma se glasi: »v letu 2016 bo turizem v Sloveniji v celoti temeljil na trajnostnem razvoju in bo kot zelo uspešna gospodarska panoga nacionalne ekonomije ključno prispeval k družbeni blaginji in ugledu naše države v svetu. Slovenija bo razvita turistična destinacija s sodobno, raznoliko in visoko kakovostno turistično ponudbo, temelječo na inovativnih in kakovostnih integralnih turističnih proizvodih ter storitvah z visoko dodano vrednostjo in ciljem zadovoljstva turistov. Z atraktivnimi in raznolikimi turističnimi proizvodi bo postala zaželena destinacija tudi za turiste z oddaljenih trgov.«

Cilj razvoja slovenskega turizma v obdobju od 2012 do 2016 je povečati obseg turistične dejavnosti (turistični promet: prihodki in dobiček iz naslova opravljanja gostinske in turistične dejavnosti, število turistov, število prenočitev).

7. Področje varstva kulturne dediščine:

- dediščino se ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključuje v trajnostni razvoj; Zakon o varstvu kulturne dediščine;
- povečati dostopnost kulturnih vsebin, kakovostno ohranjati in prezentirati kulturno dediščino, povečati prepoznavnost dediščine in prispevati h gospodarskemu razvoju območij; Nacionalni program za kulturo 2014-2017.

7.1 Arheološka dediščina

Pravno varstvo je zagotovljeno zgolj v postopkih sprejemanja prostorskih aktov, v primerih poseganja vanje pa ni vzpostavljeno. Obstoj podvodnih arheoloških najdišč močno ogrožajo dejavnosti pomorskega gospodarstva. Največji pritisk na arheološko dediščino v morskem okolju povzroča tovorni pomorski promet, ki je vezan na pristanišče Luka Koper in v sklopu katerega prihaja do obsežnega poseganja v morsko dno (gradnja pristaniške infrastrukture, poglobljanje plovnih poti, sidranje tovornih ladij). Velik pritisk na arheološko dediščino predstavlja tudi ribolov z uporabo pridnenih mrež. V manjši meri potopljeno arheološko dediščino ogrožajo sidranje manjših plovil, pljenje arheoloških ostalin in naravni okoljski dejavniki.

Razvojni cilj: celostno ohranjanje v sklopu upravljanja z morskim okoljem.

Cilj celostnega ohranjanja podvodne arheološke dediščine je zagotovitev njenega trajnostnega fizičnega in vrednostnega obstoja ter njeno ustrezno prilagajanje potrebam sodobne družbe.

Z namenom zagotovitve celostnega ohranjanja podvodne arheološke dediščine je potrebno spodbuditi in zagotoviti izvedbo naslednjih ukrepov:

1. Pri upravljanju z morskim okoljem je potrebno podvodno arheološko dediščino obravnavati kot neobnovljivo antropogeno prvino morskega okolja in del ekosistemskih storitev morskega okolja ter gospodarske subjekte, ki s svojo dejavnostjo ogrožajo njen obstoj, vključevati v proces ohranjanja in upravljanja s podvodno dediščino na podlagi načela »onesnaževalec plača«.
2. Z izvedbo sistematičnih predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin je potrebno opraviti vrednotenje vseh registriranih arheoloških najdišč na območju morja. Na podlagi rezultatov vrednotenja se za posamezna najdišča oblikuje varstvene režime in po potrebi določi varstvene ukrepe za fizično zaščito in prezentacijo arheoloških ostalin.
3. Najvišje ovrednotena registrirana arheološka najdišča je potrebno razglasiti za kulturne spomenike ter s tem v kratkoročnem obdobju vzpostaviti pravne režime varstva za posege v ta najdišča.
4. Skladno s področno zakonodajo je potrebno v postopkih sprejemanja pomorskih prostorskih aktov zagotoviti upoštevanje vseh registriranih arheoloških najdišč in izvajanje predhodnih arheoloških raziskav

za oceno arheološkega potenciala na območjih izven registriranih najdišč ter s tem v dolgoročnem obdobju vzpostaviti pravne režime varstva za posege v vsa registrirana najdišča na območju morja.

5. Skladno s področno zakonodajo je potrebno za podvodno arheološko dediščino s statusom kulturnega spomenika določiti upravljavca/upravljalce in vzpostaviti monitoring nad njenim stanjem ter spoštovanjem pravnih režimov varstva.
6. Z izvedbo znanstvenoraziskovalnih arheoloških raziskav in izvedbo prezentacij posameznih najvišje ovrednotenih arheoloških najdišč ter z vzpostavitvijo interpretacijske infrastrukture za predstavljanje podvodne dediščine kot celote (muzejske predstavitve, kulturne poti ipd.) je potrebno zagotoviti predstavljanje podvodne arheološke dediščine strokovni in laični javnosti.

7.2 Kulturna krajina

Za celostno ohranjanje tradicionalnega pridelovanja morske soli je v vizijah in ciljih razvoja na območju morja in obale potrebno zagotavljati naslednje varstvene ukrepe:

1. ohranjanje namembnosti prostora v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah,
2. spodbujanje dejavnosti in posegov v prostor, ki omogočajo ohranjanje tradicionalnega pridelovanja morske soli,
3. uravnoteženo ohranjanje neločljive povezanosti nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah,
4. zagotavljanje kontinuiranega pridelovanja soli na »paški način« v muzejskem delu Sečoveljskih solin (na območju Fontanigge) ter »stonski način« na ostalem območju Sečoveljskih solin (na območju Lera) in na Strunjanskih solinah,
5. ohranjanje specifičnih znanj, povezanih s tradicionalnim pridelovanjem morske soli,
6. preprečevanje dejavnosti in ukrepov, ki negativno vplivajo ali ogrožajo tradicionalno pridelovanje morske soli v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah.

Za celostno ohranjanje podobe kulturnih krajin je v vizijah in ciljih razvoja na območju morja in obale potrebno zagotavljati varstvene ukrepe za ohranjanje izjemnosti podobe navedenih krajinskih območij, ki jih zaradi naravnih in kulturnih vrednot uvrščamo med pomembnejše slovenske krajine.

7.3 Naselbinska dediščina

Na obalnem območju Republike Slovenije so umeščeni trije naselbinski spomeniki Koper – Mestno jedro (EŠD 235), Izola – Mestno jedro (EŠD 193) in Piran – Mestno jedro (EŠD 513). Mesta so zaradi stika z morjem specifična po svoji zunanji vizualni podobi zaradi zgodovinskega razvoja, strateški legi, arhitekturi in naravno pogojenih dejavnostih (morska trgovina, ribištvo). Podoba Pirana izhaja iz njegove lege na polotoku, medtem ko podobi Izole in Kopra izhajata iz njune nekdanje lege na otokih (Koper, Izola).

Cilj celostnega ohranjanja naselbinske dediščine je zagotovitev njenega trajnostnega fizičnega in vrednostnega obstoja ter njeno ustrezno prilagajanje potrebam sodobne družbe. Celostno ohranjanje naselbinske dediščine obsega identificiranje, dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje dediščine, pravno varstvo in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, varovanje in ohranjanje njenih fizičnih lastnosti in kulturne vrednosti, predstavljanje dediščine javnosti, razvijanje zavesti o njenih vrednotah in omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje in sodelovanje javnosti v zadevah varstva. Z namenom zagotovitve celostnega ohranjanja naselbinske dediščine je potrebno vzpodbuditi in zagotoviti izvedbo naslednjih ukrepov:

1. Pri upravljanju celotnega morskega okolja v vizualnem obsegu naselbinske dediščine je potrebno morje ter zlasti stik morja z obalo obravnavati kot neponovljivo antropogeno prvino obmorskega okolja in del ekosistemskih storitev morskega okolja. Omejiti je potrebno posege in dejavnosti, ki bi razvrednotile obstoječo podobo naselbinske dediščine na stiku morja z obalo, na mejo, ki je sprejemljiva v ožjem in širšem morskem in kopnem prostoru.

2. Območja naselbinskih spomenikov je potrebno razširiti na območje morja ter vzpostaviti pravne režime varstva za posege na stiku med morjem in kopnim ter v samem morju znotraj vplivnega morskega območja naselbinske dediščine.
3. Z izvedbo znanstvenoraziskovalnih raziskav ter z vzpostavitvijo interpretacijske infrastrukture (muzejske predstavitve, kulturne poti ipd.) je potrebno zagotoviti predstavljanje sprememb obalne linije naselbinske dediščine v zgodovini strokovni in laični javnosti.

8. Področje urbanega razvoja

Trajnostna urbana strategija mesta Koper je bila sprejeta 17. 3. 2016 na 12. Redni seji Občinskega sveta Mestne občine Koper.

Vizija trajnostne urbane strategije mesta Koper opredeljuje Koper kot turistično mesto morja, sonca in zelenja, inovativno mesto tradicije, sodobnosti in prihodnosti ter športno, zdravo in aktivno mesto po meri človeka.

Strateški razvojni cilji:

1. Kakovostni prostorski pogoji za bivanje in delo ljudi; konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta: prenova DUO, kakovostno (bivalno) okolje, povezanost skupnosti, razvoj specializiranih gospod. dejavnosti-turizem, šport, transport in logistika, tradicionalne dejavnosti, obrti, storitve.

2. Revitalizacija historičnega mestnega jedra: oživitev, umeščanje programov, gospodarskih dejavnosti in javnih funkcij, prometna razbremenitev...

3. Zeleni sistem mesta: urejene javne odprte, športne in zelene mestne površine ter trajnostno upravljanje z morjem in mestnimi obalami: zasnova zelenega sistema mesta, povezava z zaledjem, odprte površine, obala, športno-rekreacijski sistem, Olimpijski športni center, potniške ladje 'Home Port', upravljanje z vodami;

4. Pametno mesto za trajnostno delovanje in upravljanje mesta: modernizacija infrastrukture, energetska učinkovitost, promet.

9. Področje regionalnega razvoja

Razvojna vizija in razvojna specializacija južnoprimorske razvojne regije sta opredeljeni v Regionalnem razvojnem programu za obdobje 2014-2020, ki ga je sprejel Razvojni svet južnoprimorske regije na 5. redni seji, dne 17. 7. 2015.

Vizija razvoja regije Južna Primorska za obdobje 2014-2020, kot so jo opredelili partnerji v procesu priprave dokumenta se glasi: » **Južna Primorska - Evropsko okno v svet. Regija uspešnega gospodarstva visoke kakovosti bivanja na temelju ustvarjalnosti ljudi in trajnostnega gospodarjenja z dobrinami.**«

Za uresničitev vizije je nujen:

- gospodarski preboj in
- krepitev trajnostnih vzorcev proizvodnje, potrošnje in prostorske organizacije v regiji.

Evropsko okno v svet pomeni razvoj regije, ki bo temeljil na morju in obmorski legi (tu segajo pomorske poti najgloblje v srednjo Evropo), pristanišču, kot vozlišču logističnih, transportnih in blagovnih povezav ter storitev, pa tudi na trajnostnem razvoju turizma v priobalnem in zalednem Krasu kot pomembnemu elementu vključevanja regije v svet.

Razvojna specializacija regije:

Najpomembnejše dejavnosti v regiji so transport - logistika, predelovalne dejavnosti ter turizem (ključni družbeni, okoljski in tržni izzivi: transport, logistika, trajnostni turizem, pridelava in trženje kakovostne hrane, zdrav življenjski slog, pametna okolja (pametna mesta, pametno pristanišče, pametna skupnost), trajnostna energija (URE, OVE), trajnostna mobilnost in raba obnovljivih materialov za zdravo bivanjsko okolje).

Strateški razvojni cilji regije:

1. Konkurenčna regija - okrepitev konkurenčnosti gospodarstva (promet in skladiščenje - dobro prometno povezano pristanišče bo najuspešnejše pristanišče v mreži severno-jadranskih pristanišč, turizem – usmeritev v zeleni in kulturni turizem, znamki Slovenska Istra in Kras, predelovalne dejavnosti ter inovativna in v svet usmerjena MSP)

2. Ustvarjalna, inovativna regija - centri znanja (sodelovanje med znanstveno-raziskovalnimi institucijami, univerzami in gospodarstvom, sodelovanje med podjetji (grozdenje) ter njihovimi združenji)

3. Ljudem prijazna, vključujoča regija - visoka raven socialne vključenosti in nizkega tveganja revščine, predvsem z raznovrstno ponudbo delovnih mest, za vse družbene skupine (učinkovita infrastruktura za razvoj podjetništva, krepitev usposobljenosti za trg dela, podjetnosti in podpora inovativnim oblikam zaposlovanja, vključno s socialnim podjetništvom ter podporne storitve socialnega varstva).

4. Regija z razvitim podeželjem in trajnostnim gospodarjenjem z naravnimi in kulturnimi dobrinami - pridelava visokokvalitetne hrane (ribištvo, marikultura, solinarstvo), ob večji vlogi znanja in s širokim povezovanjem proizvajalcev (pomemben element pri razvoju turizma, pa tudi kakovosti življenja prebivalcev). Razvoj podeželja bo vključeval ukrepe za varstvo in razvoj kulturne dediščine, ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti.

5. Regija s trajnostnim gospodarjenjem z energijo, okoljem, prostorom - sistem trajnostne mobilnosti, dogradila infrastrukturo za varstvo okolja, močno izboljšala učinkovitost rabe energije in zagotovila večji delež obnovljivih virov energije, izboljšala prostorsko načrtovanje in upravljanje s prostorom. Svoje urbane potenciale bo globalno okrepila s sodelovanjem s sosednjimi mesti, tudi v čezmejnem prostoru.

5. Vprašanja za razpravo

Kaj vidite kot ključno prednost ali slabost na področju slovenskega mora in obale?

Kaj vidite kot ključno priložnosti ali nevarnost za območje slovenskega morja in obale?

Kakšno vizijo bi si želeli za morje in obalo? Katere so ključni elementi s področja morja in obale, ki bi jih morala vključevati vizija prostorskega razvoja Slovenije 2050?

Katere obstoječe dejavnosti na morju lahko opredelimo kot konfliktne in katere kot dopolnjujoče se, nekonfliktne?

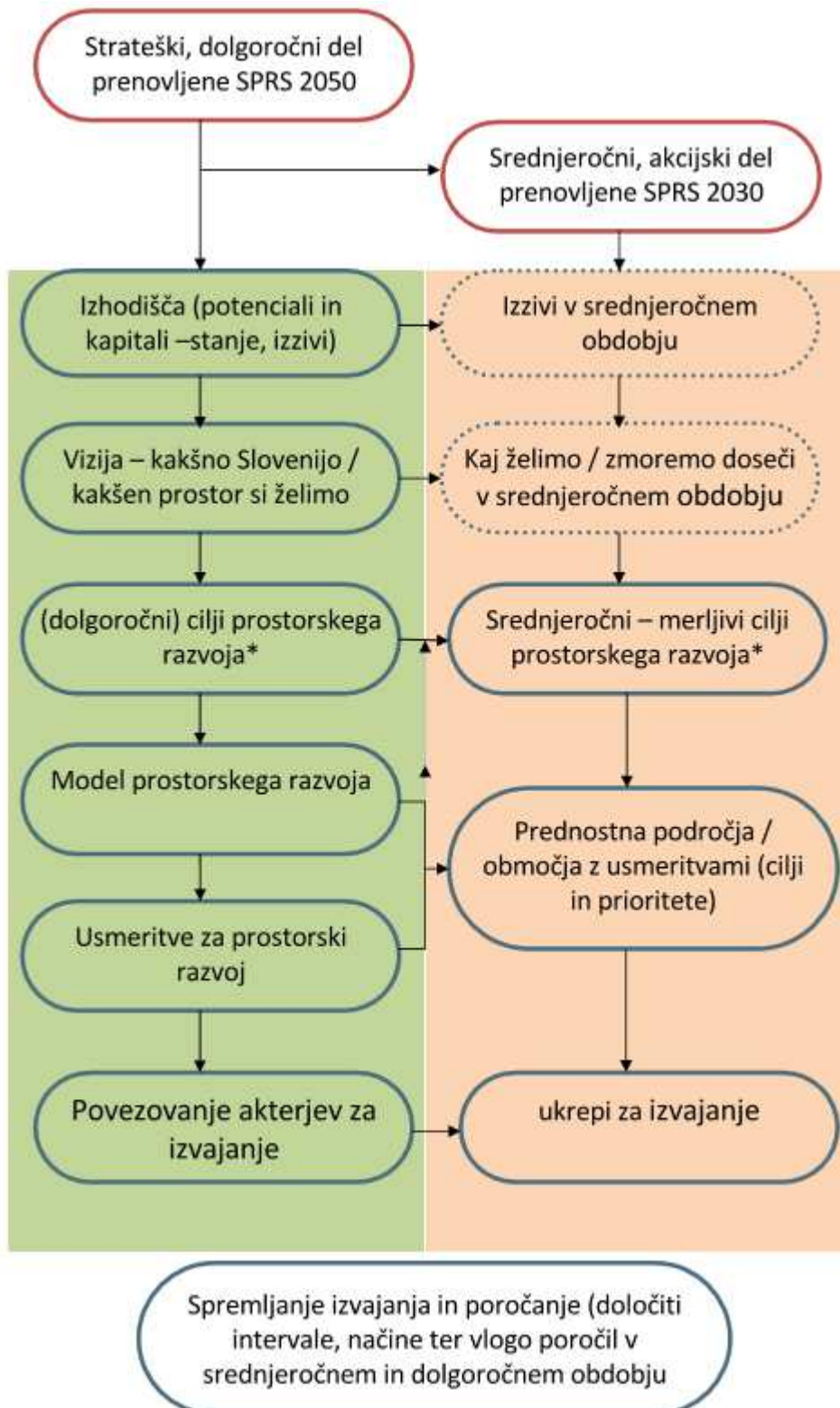
Kje na morju so potenciali za razvoj posameznih dejavnosti? Če ne obstaja konkretna analiza, ali lahko opredelite potencial na kriterialni način (kaj je pomembno, kateri elementi, ali je pomembna kvaliteta elementa, v kakšnem smislu)?

Ali ima resor pripravljeno (ali bi pripravil) analizo razvojnih možnosti na morju in obali?

Priloge:

1. Shema strukture SPRS 2050
2. Izvlečki poglavij iz SPRS 2004, kjer se naslavlja morje in obalo
3. Razvojni cilji, opredeljeni v razvojnih dokumentih (sektorskih politikah) za vsebinska področja, ki so navedena v Direktivi 2014/89/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 23. Julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje

PRILOGA 1: Shema osnutka strukture SPRS 2050

PRILOGA 2 Izvlečki poglavij iz SRPS 2004, kjer se naslavlja morje in obalo (Odlok o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/2004))

ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA PROSTORA

2.1 Geografske značilnosti

(1) Slovenija je raznolika dežela, kar je posledica stikanja različnih klimatskih in geomorfoloških značilnosti alpskega, mediteranskega in panonskega sveta ter različnih kulturnih vplivov v preteklosti. S svojo lego na ožini med Alpami in najsevernejšim zalivom Sredozemskega morja predstavlja enega najpomembnejših evropskih prehodov iz jugozahodne Evrope proti vzhodu.

2.2 Stanje v krajinski in urbani strukturi

(4) Pomembne prvine slovenske krajine so vodni in obvodni prostor ter morje. Kljub ugodnim hidrološkim razmeram je časovna in prostorska porazdelitev vodnih virov neenakomerna. Kvaliteta površinskih voda se veča, prav tako skrb za naravno ohranjenost obvodnega prostora.

(5) Infrastrukturno omrežje Slovenije je vpeto v različne evropske infrastrukturne sisteme. Prometno omrežje se neposredno navezuje na V. in X. evropski prometni koridor (Karta št. 2.), vendar je enostransko razvito. Zapostavljen je predvsem razvoj železniške infrastrukture, prometnih vozlišč, javnega potniškega prometa in letalskega prometa ter razvoj nemotoriziranega prometa. V prometnem sistemu Slovenije ima poseben pomen koprsko pristanišče, ki predstavlja enega izmed najpomembnejših pristanišč severnega Sredozemlja.

2.3 Negativni učinki današnjega stanja

(1) Pritiski na prostor, ki negativno vplivajo na stanje okolja, so najmočnejši na obrobju večjih mest in zaposlitvenih središč, območjih ob priključkih na pomembnejše prometne koridorje, krajinsko privlačnih območjih in ob obali morja.

(6) Slovenija kljub strateško ugodni prometni legi nima modernih terminalov za kombinirani tovorni promet. Pomanjkljiva je prometna oskrba gospodarstva ter povezava med središči in njihovimi zaledji.

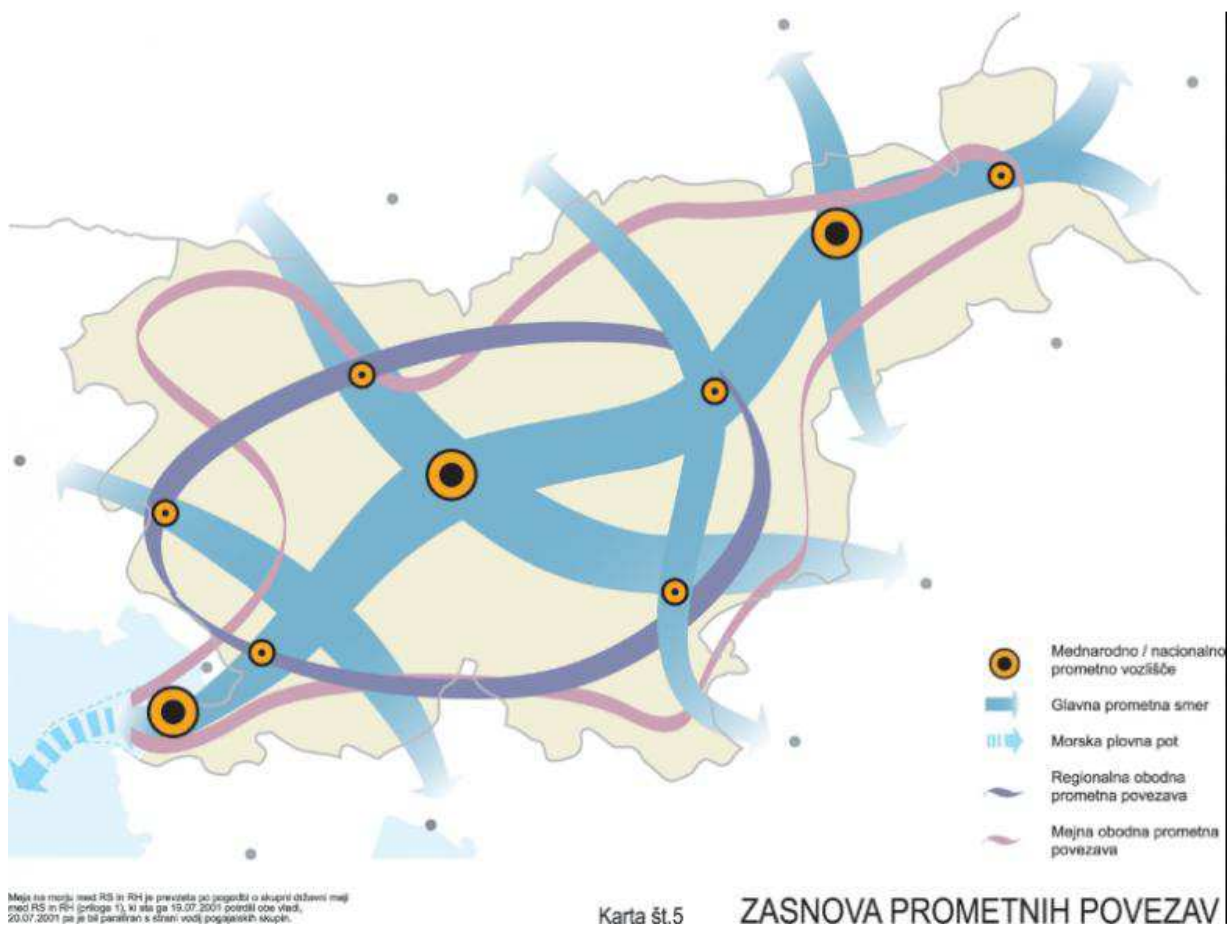
II ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE S PRIORITETAMI IN USMERITVAMI ZA DOSEGO CILJEV PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE

1 ENAKOVREDNA VKLJUČENOST SLOVENIJE V EVROPSKI PROSTOR

Pri pospeševanju povezanosti s širšim evropskim prostorom se krepi konkurenčnost slovenskih mest v evropskem urbanem omrežju, skrbi za učinkovito povezanost slovenskih infrastrukturnih omrežij v evropska infrastrukturna omrežja – Trans European Network (v nadaljnjem besedilu: TEN), panevropske prometne koridorje ter povezanost najvrednejših delov narave v omrežja.

Ustvarja se pogoje za izkoriščanje primerjalnih prednosti slovenskega prostora in skrbi za enakovredno vključevanje pri oblikovanju čezmejnih regij.

5 POVEZAN IN USKLAJEN RAZVOJ PROMETNEGA IN POSELITVENEGA OMREŽJA ter IZGRADNJA GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

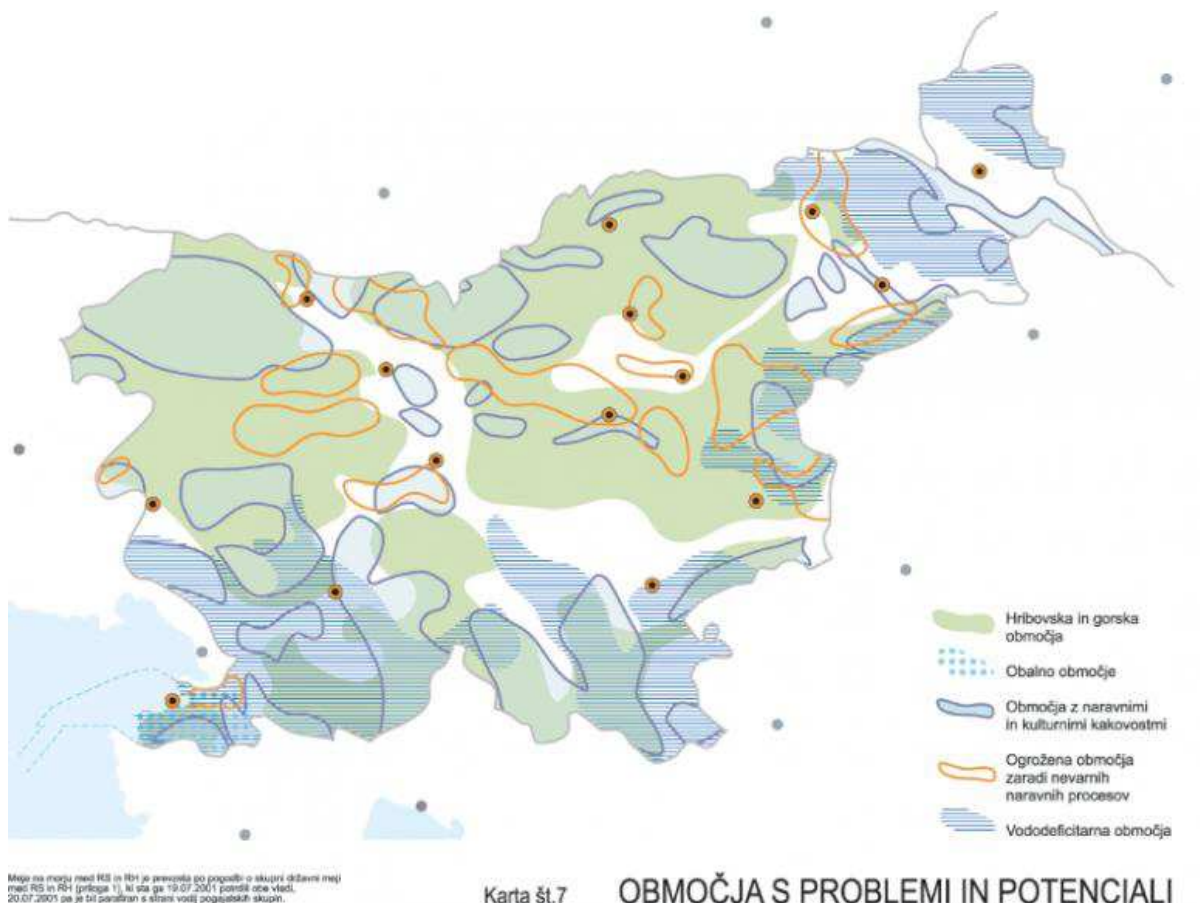
5.1 Usklajen razvoj prometnega omrežja in omrežja naselij, povezanost in razvoj prometnih vozlišč ter prometno-logističnih terminalov se razvija predvsem z namenom zagotavljanja prometne povezanosti vseh območij, skladnejšega razvoja celotnega državnega ozemlja in z namenom povezovanja s širšim evropskim prostorom. Prometno omrežje se razvija kot celovit prometni sistem, ki povezuje vse oblike in vrste prometa.

(7) Koprsko pristanišče se prioriteto razvija v povezovanju z drugimi severnojadranskimi pristanišči ter v povezovanju s celinskim zaledjem oziroma v navezavi na V. in X. evropski prometni koridor (Karta št. 2). Za izboljšanje prometne povezanosti med mesti v Slovenski Istri in drugimi kraji v severnem Jadranu se v Kopru zasnuje medcelinsko pomorsko potniško pristanišče ter spodbuja pomorski javni potniški promet.

8 PROSTORSKI RAZVOJ V OBMOČJIH S POSEBNIMI POTENCIALI IN PROBLEMI

8.1 Prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi se spodbuja s krepitvijo urbanih naselij, smotrnim razmeščanjem javnih storitev, zagotavljanjem potrebnih zemljišč ter z učinkovitim infrastrukturnim opremljanjem teh območij.

8.2 Na obalnem območju, hribovitih in gorskih območjih ter na območjih z naravnimi in kulturnimi kakovostmi se zagotavlja prostorske možnosti za razvoj tistih dejavnosti, ki lahko izkoristijo prostorske potenciale, ki tvorijo regionalne posebnosti teh območij.

8.3 Na ogroženih območjih se prostorski razvoj prilagaja ogroženosti zaradi potencialnih naravnih in drugih nesreč, na vododeficitarnih pa omejenosti vodnih virov.

(7) Obalni prostor združuje območja kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine v povezavi s somestjem Kopra, Izole, Pirana in Portoroža. Obalna in mejna lega določata usmerjenost v nadaljnji razvoj turizma, transporta, industrije, kmetijstva in ribolova. Zagotavlja se celovito prostorsko zasnovano Obale, kjer bodo usklajeni interesi razvojnih dejavnosti s prostorskimi možnostmi in varstvenimi zahtevami. Hkrati se vzpostavi pogoje za razvoj kvalitetne turistične ponudbe in zagotovi trajni javni dostop do obale in kopališč.

(11) Slovenija ima kljub razvejani hidrografski mreži celinskih voda območja, ki so izrazito vododeficitarna. Vododeficitarna območja obsegajo predvsem južno Slovenijo, slovenski dinarski svet, Obalo, Slovenske gorice in Goričko, kjer standard vodooskrbe ni na ustrezni ravni. Prebivalcem teh območij se zagotovi sistem trajne in kvalitetne vodooskrbe in odvajanja odpadnih voda. Vododeficitarnost je omejitev tudi za razvoj dejavnosti, ki potrebujejo in odvajajo velike količine vode, zato se morebitno umeščanje takih dejavnosti v vododeficitarna območja predhodno vsestransko preuči z okoljskih, prostorskih, tehnoloških in ekonomskih vidikov. Pri načrtovanju vodooskrbe na kraških območjih se istočasno rešuje tudi problem odvajanja odpadnih voda skladno z ranljivostjo tal, voda in podtalja.

III RAZVOJ PROSTORSKIH SISTEMOV Z USMERITVAMI ZA RAZVOJ NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI

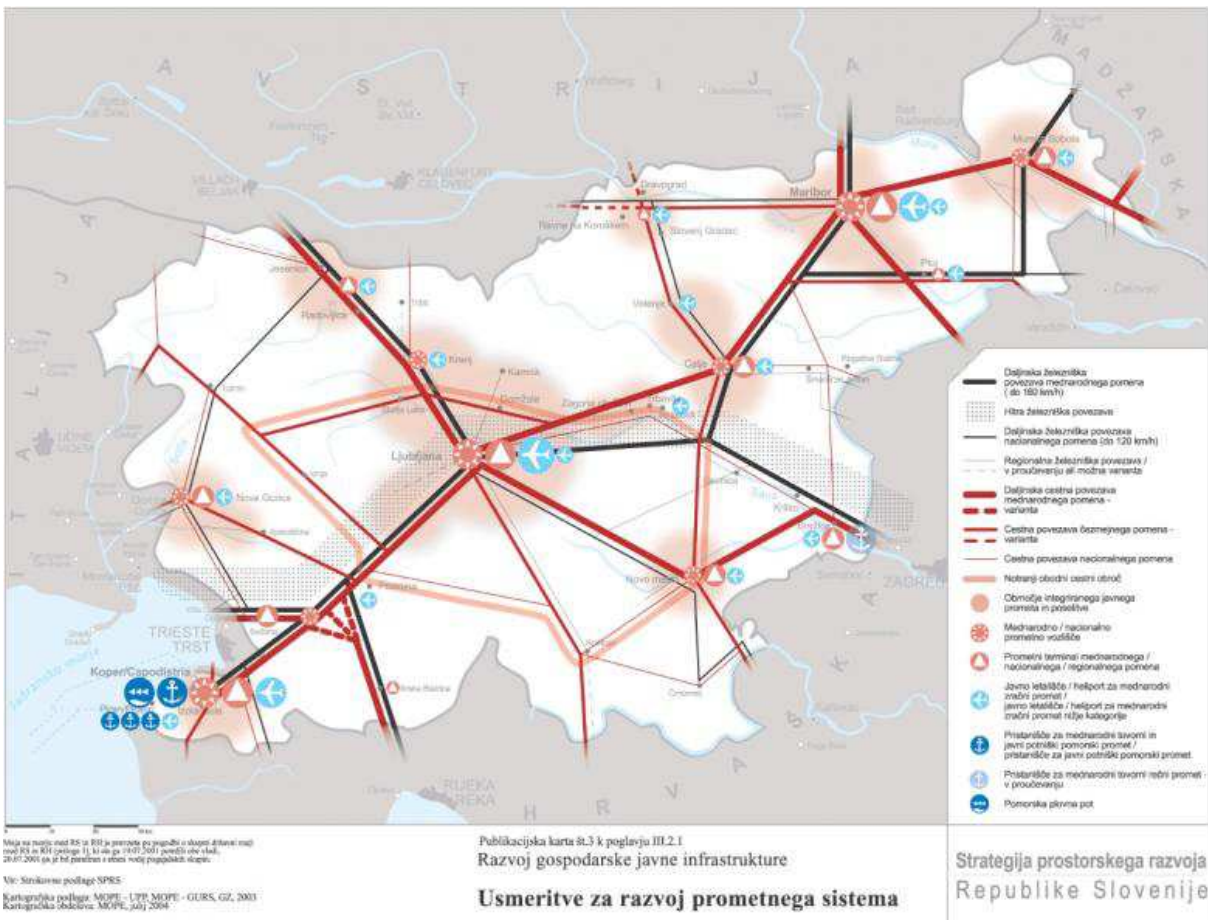
2 RAZVOJ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

2.1.3 Pristanišča

(1) V koprskem pristanišču se zagotavlja nadaljnji razvoj pristaniške infrastrukture, ki je potrebna za razvoj edinega slovenskega pomorskega pristanišča za mednarodni tovorni in potniški pomorski promet. Z dograditvijo železniške in druge prometne infrastrukture, ki povezuje koprsko pristanišče z zaledjem prek učinkovitejše železniške povezave Koper – Divača se pospešuje razvoj in konkurenčnost koprskega pristanišča v mednarodnem prostoru. Razvoj koprskega pristanišča je vezan na izgradnjo zaledne prometne infrastrukture.

(2) Del koprskega pristanišča, ki je funkcionalno navezan na mesto se nameni za ureditev domačega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa in ureditev potniškega terminala. Za spodbujanje javnega pomorskega potniškega prometa pa se v Izoli, Piranu in Portorožu razvija in posodablja sedanja pristanišča.

(3) V smislu razvoja okolju prijaznega in donosnega navtičnega turističnega gospodarstva se omogoča razvoj marin in turističnih pristanišč na obstoječih lokacijah, izjemoma pa kot možna oblika sanacije že degradiranih območij. Na primernih rekah, jezerih in umetnih jezerih se omogoča razvoj turističnega čolnarjenja s potrebno infrastrukturo.

3 RAZVOJ KRAJINE

3.3 Raba naravnih virov

3.3.3 Raba voda

(5) V Slovenskem Primorju se skladno s prostorskimi možnostmi in omejitvami omogoča dejavnosti, ki zagotavljajo oblikovanje ali ohranjanje kvalitetne obale.

(6) Na morju in v obalnem pasu se omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kvalitete vode, povečujejo pa kvaliteto izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami.

PRILOGA 3: Razvojni cilji, opredeljeni v razvojnih dokumentih (sektorskih politikah) za vsebinska področja, ki so navedena v Direktivi 2014/89/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje

Direktiva določa, da morajo biti v Pomorskem prostorskem načrtu usklajene rabe na morju najmanj za naslednja vsebinska področja: energije, prometa, ribištva in akvakulture, področje varstva okolja vključno z dejavnostmi, ki večajo odpornost na učinke podnebnih sprememb, področje turizma, pridobivanja surovin ter urbanega razvoja). Skladno z zahtevami 8. člena Direktive (*Priprava pomorskih prostorskih načrtov*) mora biti v pomorskem prostorskem načrtu opredeljena prostorska in časovna porazdelitev ustreznih obstoječih in prihodnjih dejavnosti in rab. Upošteva se medsebojni vpliv dejavnosti in rab kot so:

- območja akvakulture,
- ribolovna območja,
- obrate in infrastrukturo za raziskovanje, izkoriščanje in črpanje nafte, plina in drugih virov energije, rudnin in agregatov in proizvodnjo energije iz obnovljivih virov,
- pomorske prometne poti in prometne tokove,
- vojaška vadbišča,
- območja za varovanje narave in ohranjanje vrst ter zaščitena območja,
- območja izkoriščanja surovin,
- znanstvene raziskave,
- podmorske kable in cevovode,
- turizem,
- podvodno kulturno dediščino.

1. Področje ribištva in akvakulture

Za področje ribištva in akvakulture je pristojen Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Na področju ribištva in akvakulture veljajo:

- *Zakon o morskem ribištvu, ZMR-2 (Ur.l.RS, št. 115/2006) poleg gospodarskega in negospodarskega ribolova na morju ureja tudi gojenje morskih organizmov ter opredeljuje ribolovna rezervata (Portoroški ribolovni rezervat in Strunjanski ribolovni rezervat s solinami), kjer sta gospodarski in negospodarski ribolov prepovedana;*
- *Uredba o določitvi območja ribolovnega morja RS (Ur.l.RS, št. 2/06) določa ribolovno morje Republike Slovenije in se nahaja v severnem delu jadranskega razdelka 37.2.1, ki je del osrednjega sredozemskega podobmočja, ta pa del glavnega ribolovnega območja FAO, ki obsega Sredozemsko in Črno morje;*
- *Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o podrobnem označevanju ribolovnih orodij in zagotavljanju trajnostne rabe rib (Ur.l.RS, št. 11/2010) določa ribolovni koridor;*
- *Program upravljanja z morskim ribištvom v vodah pod suverenostjo ali jurisdikcijo RS (julij 2011);*
- *Načrt prilaganja ribolovnega napora;*
- *Nacionalni strateški načrt - NSN za razvoj ribištva.*
- *Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v Republiki Sloveniji za obdobje 2014-2020 opredeljuje spodbujanje trajnostne, konkurenčne in na znanju temelječe akvakulture v RS (uresničevanje ciljev Evropa 2020). Slovenija ima dobre naravne možnosti za razvoj akvakulture, tako tradicionalnih oblik kakor tudi oblik, ki so povezane z novimi tehnologijami. Pri tem je treba upoštevati tudi EU in domačo politiko na področju okoljevarstva, upravljanja in rabe voda, varovanja habitatov ter zdravja in dobrega počutja živali iz akvakulture.*
- *Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v RS za obdobje 2014-2020: glede na zaznane potrebe in naravne možnosti ima RS potencial za nadaljnji razvoj konkurenčne in trajnostne akvakulture. Za umestitev novih objektov oz. novih tehnik vzreje v akvakulturi se bodo na podlagi trenutnih razmer iskala tudi najprimernejša območja za akvakulturo, upoštevajoč naravne danosti okolja, naravovarstvene zahteve in postopke prostorskega načrtovanja na celini in morju.*

Ribištvo je dejavnost, ki zajema ribolov, akvakulturo ter predelavo in trženje rib in ribiških proizvodov. Po standardni klasifikaciji dejavnosti v Republiki Sloveniji ribištvo vključuje tudi morsko ribištvo in gojenje morskih organizmov ter predelovalno dejavnost, in sicer predelavo in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev. Ribolov obsega ribolov na morju, to je gospodarski in negospodarski ribolov.

Gospodarski ribolov

V Sloveniji je gospodarski ribolov omejen izključno na morski gospodarski ribolov. Pomemben je predvsem za obalno regijo (občine Ankaran, Koper, Izola in Piran), kjer je značilna tesna prepletenost ribolova z življenjem tega območja, saj ne zagotavlja delovnih mest le neposredno, temveč je povezan tudi z gospodarstvom celotne regije, predvsem s turizmom in ponudbo v restavracijah.

Ribolovno morje Republike Slovenije je določeno z Uredbo o določitvi območja ribolovnega morja Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 2/06) in se nahaja v severnem delu jadranskega razdelka 37.2.1, ki je del osrednjega sredozemskega podobmočja, ta pa del glavnega ribolovnega območja FAO, ki obsega Sredozemsko in Črno morje.

Slovenija ima tri ribiška pristanišča: Koper, Izola, Piran. V Kopru je tudi edino komercialno pristanišče v Sloveniji, ki je ločeno od javnih ribiških pristanišč.

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 se je območje, kjer slovenski ribiči opravljajo ribolovno dejavnost, zmanjšalo. Zmanjšanje ribiškega območja je imelo neposredne negativne učinke na male priobalne ribiče. S svojo opremo so omejeni na ribolov v teritorialnih vodah, zato se je povečal pritisk na obstoječe ribolovne vire. Večino ribolovne dejavnosti se opravi v teritorialnih vodah.

Vsaka država članica EU ima določeno zgornjo raven kapacitete ribolovne flote, ki pomeni zgornjo dopustno mejo kapacitete izražene v bruto tonah in kilovatih. Na dan 31.12.2012 je kapaciteta slovenske ribiške flote znašala 685,02 GT in 9.126,90 kW.

Negospodarski ribolov na morju

Poleg morskega gospodarskega ribolova se na morju izvaja tudi t.i. negospodarski ribolov, tj. športni ribolov rekreacijski ribolov, kot ju določa Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06). Športni ribolov se izvaja s predpisano ribiško opremo na podlagi letnega dovoljenja za športni ribolov do dovoljene količine dnevnega ulova. Rekreacijski ribolov pa se izvaja z dnevno ali tedensko ribolovno dovolilnico ter s predpisano ribiško opremo.

Ribolovni rezervati

V slovenskem morju se nahajata dva ribolovna rezervata, namenjena varstvu ribolovnih virov: Portoroški ribolovni rezervat in Strunjski ribolovni rezervat s solinami.

Na podlagi Zakona o morskem ribištvu sta na območju ribolovnih rezervatov prepovedan gospodarski in negospodarski ribolov. Vendar je ne glede na prepoved v rezervatih, dovoljen izlov zimskih jat cipljev na podlagi posebnega dovoljenja za gospodarski ribolov, ki ga izda minister pristojen za ribištvo.

Področje akvakulture

Akvakultura je vzreja vseh vodnih organizmov in zajema tako vzrejo sladkovodnih organizmov kot vzrejo morskih organizmov (marikulturo). Pretežno se vzrejajo ribe, v morju tudi mehkužci za prehrano, vedno večji pomen pa dobiva tudi gojenje, predvsem morskih alg, tako za prehrano kot v kozmetične namene. Vzreja rib se iz vidika intenzivnosti deli na intenzivno, polintenzivno in ekstenzivno vzrejo.

2. Področje energije in pridobivanja surovin

Za področje energetike in pridobivanja surovin je pristojen Direktorat za energijo na Ministrstvu za infrastrukturo.

2.1 Področje energije

Na področju energetike velja Energetski zakon, EZ-1 (Ur.l.RS, št. 17/2014 z dne 7. 3. 2014). Pripravlja se nov strateški dokument Energetski koncept Slovenije (EKS) - Dolgoročna energetska strategija do 2050 (*poenostavitve glede umeščanja OVE naprav, umeščanje energetske infrastrukture*).

- Strategija razvoja elektroenergetskega sistema Republike Slovenije - Načrt razvoja prenosnega omrežja električne energije 2013-2022 (obdobje veljavnosti: 2 leti): poimenski spisek investicij in njihov terminski plan;
- Desetletni razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja za obdobje 2015-2024 (obdobje veljavnosti: 2 leti): poimenski spisek investicij in njihov terminski plan;
- Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020 (AN OVE) opredeljuje razvoj ciljev OVE do leta 2020 s pogledom do 2030, doseganje najmanj 25 % OVE v končni rabi energije ter navaja možne lokacije za izrabo OVE in izdelano bo tudi OP za AN OVE (umeščanje naprav za proizvodnjo OVE v prostor);
- Akcijski načrt učinkovite rabe energije za obdobje 2010-2020 (AN URE) opredeljuje doseganje cilja URE (energetska učinkovitost v okviru trajnostnega prostorskega načrtovanja).

2.2 Področje pridobivanja surovin

Na področju pridobivanja surovin velja Zakon o rudarstvu (Ur.l.RS, št. 14/14). Tretji odstavek 1. člena ZRud-1 določa: *»Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena je iskanje, raziskovanje in izkoriščanje nafte in zemeljskega plina na morju prepovedano.«*

Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami v splošnem delu določa cilje, usmeritve in pogoje za usklajeno raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin v državi, najvišjo možno stopnjo njihovega izkoriščanja in pogoje za njihovo smotrno izkoriščanje (*načelo trajnostnega gospodarjenja z mineralnimi surovinami ter nova območja raziskovalnih in pridobivalnih prostorov*).

3. Področje pomorskega prometa in prometne varnosti

Za področje pomorskega prometa in prometne varnosti je pristojen Direktorat za letalski in pomorski promet na Ministrstvu za infrastrukturo.

Na področju pomorskega prometa in prometne varnosti veljajo:

- Pomorski zakonik (Ur.l.RS, št. 120/06 – UPB, 88/10 in 59/11) je temeljni predpis s področja pomorstva, ki med drugim ureja varnost plovbe po teritorialnem morju in notranjih morskih vodah;
- Zakon o ratifikaciji Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije, Vlado Republike Hrvaške in Vlado Italijanske republike za uvedbo skupnega plovbnega sistema in sheme ločene plovbe v severnem delu severnega Jadrana (Ur.l.RS – Mednarodne pogodbe, št. 27/00);
- Resolucija o nacionalnem programu razvoja pomorstva Republike Slovenije (Ur.l.RS, št. 87/10) določa usmeritve za trajnostni razvoj pomorstva in zagotavljanje varnosti pomorskega prometa.

Varnost pomorskega prometa

Temeljni predpis s področja pomorstva, to je Pomorski zakonik, med drugim ureja varnost plovbe po teritorialnem morju in notranjih morskih vodah. Varnost plovbe se zagotavlja z določanjem pogojev, ki jih morajo izpolnjevati plovne poti v teritorialnem morju in notranjih morskih vodah, objekti za varnost plovbe, pristanišča, sidrišča, ladje in člani ladijske posadke ter pogojev, ki jih morajo izpolnjevati plovila in plavajoče naprave ter posadke na njih. Pristaniška kapitanija, kot sektor v okviru Uprave Republike Slovenije za pomorstvo, med drugim izvaja nadzor nad varnostjo plovbe, nad izvajanjem reda v pristaniščih in preostalih delih teritorialnega morja ter notranjih morskih vodah, organizira radijsko službo bedenja ter službo spremljanja in nadzora plovbe.

Pristanišče Koper

V slovenskem teritorialnem morju se odvija mednarodni pomorski promet, in sicer mednarodni tovorni promet v mednarodnem tovornem pristanišču Koper ter mednarodni potniški promet v pristaniščih Koper, Izola in Piran.

Koprsko tovorno pristanišče je eno najmodernejših v tem delu sveta in je z zaledjem povezano s cesto in železnico. Pristanišče, ki je stičišče pomorskih in kopenskih prometnih poti, omogoča mednarodne trgovinske tokove zaradi svoje izredne geoprometne lege ob V. vseevropskem koridorju. Predstavlja konkurenčno prednost za izvoznike in uvoznike iz Slovenije in zalednih evropskih držav, saj je prevoz tovorov iz srednje Evrope na Bližnji in Daljni vzhod za nekaj dni krajši kot iz zahodnoevropskih pristanišč. V koprskem pristanišču so terminali za generalni tovor (npr. kava, riž, sladkor, bombaž itd.), sadje in lahko pokvarljivo blago, les, živino, ostale razsute tovore (npr. rude, minerali, krmila, glinica), žito, tekoči tovor ter kontejnerski in RO-RO terminal. Pristaniška infrastruktura je sicer v lasti države, vendar z njo, v skladu z veljavnimi predpisi, upravlja delniška družba Luka Koper d.d. To je eden pomembnejših gospodarskih subjektov občine Koper in države Slovenije, saj s svojo dejavnostjo prispeva k mednarodnemu uveljavljanju mesta in širšega okolja.

Resolucija o nacionalnem programu razvoja pomorstva Republike Slovenije (ReNPRP) (Uradni list RS, št. 87/2010)

Pomen in vloga pomorskega gospodarstva v RS

Pomorsko gospodarstvo v Republiki Sloveniji je zelo raznovrstno in ga nikakor ne moremo povezovati zgolj in samo s plovbo po morju:

Pomen in vloga pomorskega gospodarstva ter varnosti pomorskega prometa v Sloveniji: razvoj pomorskih dejavnosti načrtovati na vzdržen, splošno sprejemljiv način. Zagotavljanje varnosti pomorskega prometa in nadzora nad njim je ključnega pomena za državo in njene prebivalce ter za občutljivo morsko okolje.

Nacionalni pristop do urejanja obalnega prostora: Zaradi kratke obale je Republika Slovenija med najbolj svojevrstnimi državami EU – dejavnosti, povezane s pomorskim gospodarstvom, je treba uskladiti z vsemi deležniki, ki na tem prostoru že delujejo oziroma želijo delovati v prihodnje.

Tovorno pristanišče v Sloveniji: Pomen prevoza v gospodarstvu je mnogostranski, saj različne analize kažejo na močno medsebojno odvisnost med stopnjo razvoja prevozne dejavnosti in ravno razvitosti gospodarstva. Pri ocenjevanju gospodarskega pomena pristanišč je potreben širši pogled, ki zajema vse pristaniške dejavnosti, ki so potrebne za organiziranje in izvajanje pomorskega prevoza blaga:

- storitve za ladjarje (pilotiranje, privezovanje, oskrba itd.),
- spremljajoče storitvene dejavnosti (špediterji, carina, zavarovalnice itd.),
- storitve, povezane z blagom (pretovor, skladiščenje, sortiranje, pakiranje, označevanje, priprava za trg itd.),
- kopenski prevozi.

Vizija razvoja potniškega pristanišča v Kopru: razvoj potniškega pristanišča je v Sloveniji nacionalnega pomena, saj ima za državo poleg gospodarske tudi simbolno vrednost.

Vključevanje koprškega pristanišča v sistem pomorskih avtocest in prevoza po morju na kratkih razdaljah: Namen koncepta pomorskih avtocest je uvajanje novih intermodalnih logističnih verig s pristanišči v njihovem središču, ki naj bi omogočile strukturne spremembe pri prometni ureditvi v naslednjih letih. Te verige bodo bolj trajnostne in komercialno učinkovitejše kot cestni promet. Pomorske avtoceste bodo tako izboljšale dostopnost trgov po vsej Evropi in razbremenile preobremenjen evropski cestni sistem. V ta namen bo treba bolj izkoriščati storitve pomorskega prometa ter tudi možnosti železnic in celinskih plovni poti kot del integrirane prevozne verige.

Pomen in vloga pomorstva

Pomorstvo vključuje gospodarske in negospodarske dejavnosti, ki so povezane z morjem. Med pomorske gospodarske dejavnosti v Sloveniji se uvrščajo npr. ladjedelništvo, pomorski promet, pristaniške dejavnosti in

pristanišče, agencijske in špedicijske dejavnosti, pilotska služba in vlačilci, oskrba ladij, čiščenje morja, bančništvo, zavarovalništvo in z varnostnega vidika tudi navtični turizem. Med pomorske negospodarske dejavnosti se uvrščajo upravne, nadzorne, varnostne, izobraževalne in raziskovalne dejavnosti, povezane z morjem.

Pomen pomorstva se bo v Sloveniji in svetu v prihodnje še povečeval zaradi vpliva vrste dejavnikov:

- globalizacije gospodarskih gibanj in zmanjševanja trgovinskih ovir in omejitev;
- rasti obsega trgovine in prometa v povezavi z naraščajočimi zahtevami po kakovosti storitev (prevoz, logistika, večmodalnost);
- razvoja informacijskih in komunikacijskih tehnologij;
- krepitev pomena trajnostnega razvoja, ki bolj upošteva družbene, okoljske in kulturne vidike;
- internacionalizacije na trgu dela.

Toda vse naravne danosti in prednosti Slovenije še ne pomenijo samodejne preusmeritve prometnih tokov čeznjo. Sosednje države si prav tako prizadevajo prevzeti čim več prometa in povečati prihodek od njega. Morebitna izguba prometnih tokov bi tako vplivala na celotno slovensko gospodarstvo.

4. Področje varnosti (obramba in zaščita in reševanje)

4.1 Področje obrambe

Za področje obrambe je pristojen Direktorat za logistiko na Ministrstvu za obrambo. Ministrstvo za obrambo kot nosilec urejanja prostora za področje obrambe s prostorskega vidika zagotavlja pogoje za obrambne potrebe na obali in na morju.

Obrambne potrebe na obalnem pasu in na morju (razen še neizgrajenih stalnih priveznih mest vojaških plovil predvidenih z Državnim prostorskim načrtom za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru – Uradni list RS, št. 48/11 oz. začasnih privezov v Luki Koper do navedene izgradnje) so dejansko že zagotovljene saj se aktivnosti v izključni rabi (Vojašnica Slovenskih pomorščakov Ankaran), možni izključni rabi ter omejeni in nadzorovani rabi za potrebe obrambe na morju že izvajajo ob usposabljanjih in drugih aktivnostih Slovenske vojske in pripadnikov enot zaščite in reševanja. Morski prostorski načrt bo za področje obrambe formaliziral navedene občasne rabe morja, ki so že v uporabi.

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPROSV25) (Uradni list RS, št. 99/10) določa, da se bodo "v okviru pomorstva razvijale zmogljivosti za površinsko delovanje, potapljaške zmogljivosti ter pomorski operativni center. Z nadgrajevanjem sedanje koordinacije in višje stopnje integracije pristojnih organov in služb za zagotavljanje varnosti na morju in obali bi bile lahko navedene zmogljivosti vključene v okvir morebitne integrirane strukture.

Splošno opredeljen cilj s področja obrambe je obramba države, varnost državljanov, premoženja in ohranitev celovitosti teritorija ter zagotavljanje sodelovanja s partnerskimi državami.

Na obalnem delu je cilj zagotavljanje ustreznih privezov vojaških plovil ter plovil partnerskih držav in organizacij ter zagotavljanje ustrezne infrastrukture za podporo obrambnemu sistemu v zaledju. Načrtovano je zagotavljanje območij in infrastrukture, ki so namenjena izključno za obrambne potrebe (izključna raba prostora za potrebe obrambe), določitev območij na morju, ki se v miru uporabljajo za usposabljanje, (možna izključna raba prostora za potrebe obrambe) ter določitev območij in varnostnega pasu začasnega odlaganja in uničevanja najdb neeksploziranih ubojnih sredstev v morju (omejena in nadzorovana raba za potrebe obrambe).

Področje obrambe ureja na podlagi četrtega odstavka 28. člena Zakona o obrambi – ZObr (Uradni list RS, št. 103/04-UPB, 95/15) sprejeta Uredba o določitvi obrambnih potreb (Uradni list RS, 30/03), ki med drugim določa območja izključne rabe za potrebe obrambe (to so obstoječa in predvidena območja, namenjena izključno za obrambne potrebe, na katerih potekajo stalne aktivnosti, zlasti za razmestitev, usposabljanje in delovanje vojske), območja možne izključne rabe za potrebe obrambe (to so območja, ki so primarno namenjena za druge potrebe, v izrednem ali vojnem stanju in krizi pa se jih lahko uporabi za obrambne potrebe ter v miru za usposabljanje) ter območja omejene in nadzorovane rabe (ta obsegajo varnostna območja objektov, na katerih so potrebne omejitve iz varnostnih ali tehničnih razlogov in so ob območjih izključne in možne izključne rabe).

Za potrebe obrambe se na morju ne načrtujejo posebne prostorske ureditve. Za obrambno usposabljanje se občasno uporabljajo območja možne izključne rabe za potrebe obrambe ter za uničevane NUS območja omejene in nadzorovane rabe medtem, ko se v izrednih ali vojnih razmerah za potrebe obrambe uporablja celoten akvatorij Republike Slovenije. V pomorskem prostorskem načrtu se predvideva opredelitev tako izključne, kot možne izključne ter omejene in nadzorovane rabe za potrebe obrambe – ne zgolj možne izključne rabe.

4.2 Področje zaščite in reševanja

Za področje zaščite in reševanja je pristojna Uprava RS za zaščito in reševanje v okviru Ministrstva za obrambo. URSZR je nosilec urejanja prostora za področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in varstva pred požarom. Splošni cilj je varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki obsega varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja in zmanjšanje števila nesreč ter preprečitev oziroma ublažitev njihovih posledic oziroma zmanjšanje žrtev z namenom, da bi bilo življenje varnejše in bolj kakovostno.

Proces urbanizacije, nepremišljeni posegi v prostor in tehnološki napredek ob spremembah klimatskih pogojev rušijo ravnovesje v naravnem okolju, povečujejo število nesreč in s tem tudi škodo, ki jo povzročijo. Z globalnimi klimatskimi spremembami se povečujejo tudi nevarnosti, ki jih povzroča morje – vpliv morja na kopno (dvig gladine, poplavljanje kopnega ob morju ...). Na morju morski/ladijski promet predstavlja veliko tveganje za nastanek ekoloških nesreč. Ob nesrečah z nevarnimi snovmi, požarom na ladji bi bilo prizadeto življenje in zdravje ljudi, obala, morje kot vodno telo v celoti, naravna dediščina obalnih občin in gospodarstvo obalnih občin.

Za področje zaščite in reševanja veljajo:

- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur.l.RS, št. 51/06-UPB, 97/10);
- Zakon o varstvu pred požarom (Ur.l.RS, št. 3/07-UPB, 9/11, 83/12);
- Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2016 do 2022 (Ur.l.RS, št. 75/16).

Prostorske ureditve na morju s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami se ne načrtujejo. Na morju so možne aktivnosti ob naravnih in drugih nesrečah, reševanje ob nesrečah na morju, usposabljanja (vaje) ter aktivnosti pri odstranjevanju neeksplozivnih ubojnih sredstev.

5. Področje okolja (ohranjanje narave, podnebne spremembe ter raba in upravljanje z vodami)

5.1 Področje ohranjanja narave

Za področje ohranjanja narave je pristojen Direktorat za okolje na Ministrstvu za okolje in prostor.

Na področju ohranjanja narave veljajo:

- Zakon o ohranjanju narave (Ur.l.RS, št. 96/2004-UPB2, 61/2006-ZDru-1, 63/2007 Odl.US, 117/2007 Odl.US, 32/2008 Odl.US, 8/2010-ZSKZ-B in 46/14);

- Zakon o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 39/2006-UPB-1, 49/2006-ZMetD, 66/2006 Odl.US, 112/2006 Odl.US, 33/2007-ZPNačrt, 57/2008-ZFO-1A, 70/2008, 108/2009, 108/09 - ZPNačrt-A, 48/12, 57/12 in 92/13);
- Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2014-2020.

5.2 Področje podnebnih sprememb – ne razpolagamo z razvojnimi dokumenti.

5.3 Področje rabe in upravljanja z vodami

Za področje rabe in upravljanja z vodami je pristojen Direktorat za vode in investicije na Ministrstvu za okolje in prostor.

Področje rabe in upravljanja z vodami ureja Zakon o vodah (Ur.l.RS, št. 67/02, s spremembami). Skozi izvajanje zakona se implementirata dve direktivi:

- Direktiva 2008/56/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja - priprava in sprejem Uredbe o Načrtu upravljanja z morskim okoljem, s katerim bo opredeljen program ukrepov varstva morja (59.a člena Zakona o vodah).
- Direktiva 2006/7/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda in razveljavitvi direktive 76/160/EGS; v izvajanje kopalne direktive je vključenih več resorjev: za zagotavljanje kakovosti kopalnih voda – MOP, ARSO, IRSOP; za zagotavljanje varnosti kopalcev – Ministrstvo za notranje zadeve, Uprava za zaščito in reševanje, Ministrstvo za zdravje - higienske razmere.

6. Področje turizma

Za področje turizma je pristojen Direktorat za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Na področju turizma veljajo:

- Zakon o spodbujanju razvoja turizma (Ur.l.RS, št. 2/04 in 57/12) *opredeljuje zgolj organiziranost slovenskega turizma od nacionalnega do lokalnega nivoja (STO, RDO in LTO), pristojnosti civilne družbe na področju turizma (turistična društva), turistično takso ter relacijo do gospodarskih združenj (GZS, OZS);*
- Zakon o varstvu potrošnikov (Ur.l.RS, št. 98/2004-UPB2, 126/2007, 86/2009, 78/2011, 38/2014, 19/2015; ZVPot) *opredeljuje tudi varstvo potrošnikov turističnih storitev;*
- Strategija razvoja slovenskega turizma 2012-2016: *cilji se udejanjajo preko koordinacije sektorskih politik in izvedbenih ukrepov, kjer je nosilni organ tisto ministrstvo, ki je pristojno nad posameznim ukrepom po vsebini (kar je posledica multisektorske narave turizma: na turizem namreč vpliva vsa zakonodaja in resorne politike od kulturne, prostorske, socialne, zaposlovalne, okoljske, prometne itd.).*

Strategija razvoja slovenskega turizma 2012 - 2016 "Partnerstvo za trajnostni razvoj"

Vlada RS je na 17. redni seji dne 7.6.2012 sprejela Strategijo razvoja slovenskega turizma 2012-2016, ki predstavlja usklajen dokument vseh deležnikov turističnih interesov v državi: javnega, zasebnega in civilnega sektorja ter poudarja trajnostni koncept razvoja turizma na vseh področjih in ravneh.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je v skladu s 5. členom Zakona o spodbujanju razvoja turizma (Uradni list RS, št. 2/04) zadolženo za pripravo predloga strategije slovenskega turizma za obdobje petih let. V ta namen je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravilo Strategijo razvoja slovenskega turizma 2012-2016 s podnaslovom »Partnerstvo za trajnostni razvoj slovenskega turizma«. Cilj, ki ga je pri pripravi strategije zasledovalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, je oblikovanje učinkovitega razvojnega modela slovenskega turizma, ki bo na najbolj optimalen način valoriziral vse ključne prednosti in priložnosti slovenskega turizma.

V strategiji opredeljena vizija razvoja slovenskega turizma se glasi: »v letu 2016 bo turizem v Sloveniji v celoti temeljil na trajnostnem razvoju in bo kot zelo uspešna gospodarska panoga nacionalne ekonomije ključno prispeval k družbeni blaginji in ugledu naše države v svetu. Slovenija bo razvita turistična destinacija s sodobno, raznoliko in visoko kakovostno turistično ponudbo, temelječo na inovativnih in kakovostnih integralnih turističnih proizvodih ter storitvah z visoko dodano vrednostjo in ciljem zadovoljstva turistov. Z atraktivnimi in raznolikimi turističnimi proizvodi bo postala zaželena destinacija tudi za turiste z oddaljenih trgov.«

Cilj razvoja slovenskega turizma v obdobju od 2012 do 2016 je povečati obseg turistične dejavnosti (turistični promet: prihodki in dobiček iz naslova opravljanja gostinske in turistične dejavnosti, število turistov, število prenočitev):

- število prenočitev: 2 % (letna stopnja rasti),
- število turistov: 4 % (letna stopnja rasti),
- priliv iz naslova izvoza potovanj: 6 %-8 % (letna stopnja rasti).

Za doseg splošnega cilja je potrebno:

- uspešno uveljaviti načela trajnostnega razvoja turizma,
- zagotoviti ugodno poslovno okolje,
- doseči višjo kakovost in vzpostaviti pogoje, ki bodo vodili v višjo konkurenčnost slovenskega turizma,
- načrtovati in izvajati učinkovito in inovativno trženje ter promocijo Slovenije kot atraktivne turistične destinacije.

Strategija v grobem zajema tri razvojna področja, naloga nacionalne turistične strategije pa je ravno doseganje sinergije med vsemi:

- dvig konkurenčnosti,
- ugodno poslovno okolje,
- učinkovito in inovativno trženje.

7. Področje varstva kulturne dediščine

Za področje varstva kulturne dediščine je pristojen Direktorat za kulturno dediščino na Ministrstvu za kulturo.

Na področju varstva kulturne dediščine veljajo:

- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur.l.RS, št. 16/2008, 123/2008, 8/2011, 90/2012) *določa celostno ohranjanje dediščine v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da se dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključuje v trajnostni razvoj;*
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Ur.l.RS, št. 96/02, 123/06, Ur.l.RS, št. 123/2006-ZFO-1, 7/2007 Odl.US: U-I-35/04-11, 53/2007, 65/2007 Odl.US: U-I-276/05-11, 77/2007-UPB1, 56/2008, 94/2009 Odl.US: U-I-278/07-17, 4/2010, 20/2011, 100/2011 Odl.US: U-I-210/10-10);
- Nacionalni program za kulturo 2014-2017 *za področje kulturne dediščine določa: S spoštovanjem kulturne dediščine bogatiti sodobno življenje, povečati dostopnost kulturnih vsebin, kakovostno ohraniti in prezentirati kulturno dediščino, povečati prepoznavnost dediščine in prispevati h gospodarskemu razvoju območij.*

Na področju varstva kulturne dediščine veljajo tudi ratificirane mednarodne pogodbe:

- Evropska kulturna konvencija (Ur.l.RS, št. 7/93),
- Protokol k Haaški konvenciji (Ur.l.FLRJ - Mednarodne pogodbe, št. 4/56),
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Ur.l.RS, št. 7/93),
- Konvencija o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva, t. i. Granadska konvencija (Ur.l.RS, št. 7/93),
- Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (MEKVAD, Ur.l.RS - Mednarodne pogodbe, št. 7-21/99, 24/99) - t. i. Malteška konvencija,
- Evropska konvencija o krajini (MEKK, Ur.l.RS – Mednarodne pogodbe, št. 74/2003),

- Konvencija o varovanju podvodne kulturne dediščine (MKVPKD, Ur.l.RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/2008),
- Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (MKDIOZ, Ur.l.RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/2004).

7.1 Arheološka dediščina

Na območju notranjih morskih voda in teritorialnega morja Republike Slovenije se nahaja devetinštirideset registriranih arheoloških najdišč. Ocena arheološkega potenciala območja morja izven registriranih arheoloških najdišč ni znana. Na celotnem območju morja obstaja možnost odkritja arheoloških ostalin pomorskega značaja. Glede na postopno dvigovanje morske gladine (cca. 2 m v zadnjih dveh tisočletjih) v priobalnem pasu obstaja tudi možnost odkritja potopljenih arheoloških ostalin kopnega značaja. Ker je bilo območje slovenskega morja ob koncu pleistocena pred zadnjo transgresijo morja kopno, na celotnem območju morja obstaja možnost odkritja paleolitskih arheoloških ostalin kopnega značaja.

Izmed devetinštiridesetih registriranih arheoloških najdišč na območju morja je šestintrideset v celoti podvodnih, pri šestnajstih od teh gre za brodolome, pri enem gre za potopljene ostaline hidroplana, devetnajst pa jih je bilo identificiranih na podlagi ugotovljenih morfoloških anomalij morskega dna pri batimetričnih raziskavah, njihova sestava, obseg in datacija zaradi odsotnosti nadaljnjih raziskav niso poznani. Med brodolomi prevladujejo plovila iz 19. in 20. stol. (npr. ostaline 40 m dolge trijamborne barke, 33 m dolgega lesenega vojaškega parnika, 270 m dolge čezoceanske potniške ladje Rex, 45 m dolge desantno-transportne vojaške ladje DTM), ostaline dveh potopljenih plovil izvirajo iz srednjeveškega oz. zgodnjenovoveškega obdobja, po starosti izstopa ostalina rimskodobnega plovila iz 1. stol. n. št. Arheološke ostaline na vseh šestintridesetih podvodnih arheoloških najdiščih ležijo izpostavljene na morskem dnu ali plitvo ugreznjene v vrhnje sloje morskih sedimentov. So fizično nezaščitene, v večini primerov nezadostno raziskane in dokumentirane, sistematično strokovno spremljanje in nadzorovanje njihovega stanja se ne izvaja. Njihovo pravno varstvo je zagotovljeno zgolj v postopkih sprejemanja prostorskih aktov, v primerih poseganja vanje pa ni vzpostavljeno. Nobeno izmed podvodnih arheoloških najdišč ni razglašeno za kulturni spomenik, **njihov obstoj pa močno ogrožajo dejavnosti pomorskega gospodarstva. Največji pritisk na arheološko dediščino v morskem okolju povzroča tovorni pomorski promet, ki je vezan na pristanišče Luka Koper in v sklopu katerega prihaja do obsežnega poseganja v morsko dno (gradnja pristaniške infrastrukture, poglobljanje plovni poti, sidranje tovornih ladij). Velik pritisk na arheološko dediščino predstavlja tudi ribolov z uporabo pridenih mrež.** Tako tovorni pomorski promet kot ribolov povzročata nenadzorovano uničevanje in odstranjevanje arheoloških ostalin ter s tem nepovratno izginjanje podvodne arheološke dediščine. V manjši meri potopljeno arheološko dediščino ogrožajo sidranje manjših plovil, pljenje arheoloških ostalin in naravni okoljski dejavniki.

Med devetinštiridesetimi registriranimi arheološkimi najdišči, ki se nahajajo v slovenskem morju, jih je trinajst delno podvodnih, saj ležijo na morskem obrežju tako, da se del najdišča nahaja v morju, del pa na kopnem. Pri šestih od teh najdišč podvodni del tvorijo ostaline pristaniških struktur (pomolov, ploščadi, ribogojnic), ki so pripadale rimskodobnim obmorskim vilam ali naselbinam, katerih ostaline ležijo na kopnem delu najdišč. Pri preostalih sedmih najdiščih na podvodnem delu stopnja raziskanosti še ne omogoča zaključkov o sestavi in obsegu arheoloških ostalin, ki domnevno ustrezajo rimskodobnim, srednjeveškim in novoveškim ostalinam naselbinskega značaja s kopnih delov najdišč. Arheološke ostaline na trinajstih delno podvodnih arheoloških najdiščih ležijo izpostavljene na morskem dnu ali prekrite z različno debelimi sloji morskih sedimentov. Izpostavljene ostaline so fizično nezaščitene. Stopnja raziskanosti in dokumentiranosti podvodnih ostalin je ustrezna pri približno tretjini najdišč, sistematično strokovno spremljanje in nadzorovanje stanja ostalin se ne izvaja na nobenem najdišču. Pravno varstvo delno podvodnih arheoloških najdišč je vzpostavljeno v postopkih sprejemanja prostorskih aktov in v primerih poseganja vanje. **Stopnja ogroženosti podvodnih ostalin je visoka na urbaniziranih, pristaniških ali turistično razvitih območjih, kjer legalni posegi povzročajo nadzorovano, nelegalni posegi pa nenadzorovano odstranjevanje arheoloških ostalin. V manjši meri vsa delno podvodna arheološka najdišča ogrožata tudi pljenje arheoloških ostalin.**

in naravni okoljski dejavniki. Tri izmed delno podvodnih arheoloških najdišč so razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena, najdišče Izola - Arheološko najdišče Simonov zaliv (EŠD: 195) pa je razglašeno za kulturni spomenik državnega pomena. Navedeno najdišče, ki obsega obsežne in bogate arhitekturne ostaline rimske obmorske vile s pripadajočim pristaniščem, je izmed devetinštiridesetih podvodnih in delno podvodnih najdišč v slovenskem morju edino, ki ima določenega upravljavca, sprejet načrt upravljanja in predvideno izvedbo prezentacije arheoloških ostalin javnosti (od leta 2015 dalje je v okviru projekta AS, ki se sofinancira iz Programa Norveškega finančnega mehanizma 2009–2014 in Programa Finančnega mehanizma EGP 2009–2014, v teku vzpostavljanje arheološkega parka s prezentiranimi arheološkimi ostalinami in spremljajočo interpretacijsko infrastrukturo).

Podvodna arheološka dediščina v slovenskem morju ima velik kulturni, vzgojni, razvojni, simbolni, identifikacijski in znanstveni potencial ter s tem velik družbeni pomen, zato je njeno celostno ohranjanje v javno korist in v sklopu upravljanja z morskim okoljem predstavlja razvojni cilj. K celostnemu ohranjanju podvodne arheološke dediščine Republiki Slovenijo zavezuje tudi Konvencija o varovanju podvodne kulturne dediščine (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/08), ki tovrstni dediščini priznava pomen kot integralnemu delu kulturne dediščine človeštva in kot posebno pomembnemu elementu v zgodovini ljudstev, narodov in njihovih medsebojnih odnosov v zvezi z njihovo skupno dediščino. Države pogodbenice so zavezane k ohranjanju podvodne kulturne dediščine in k uporabi najboljših sredstev, ki jih imajo na voljo, da bi preprečile ali ublažile neugodne učinke, ki bi lahko izvirali iz dejavnosti iz njene jurisdikcije in bi slučajno prizadeli podvodno kulturno dediščino. Skladno z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/2008, 123/2008, 8/2011, 30/2011-Odl. US, 90/2012, 111/2013 in 32/2016) se celostno ohranjanje kulturne dediščine, ne glede na to, ali se nahaja v morskih vodah ali na suhem, uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da se dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključuje v trajnostni razvoj.

Cilj celostnega ohranjanja podvodne arheološke dediščine je zagotovitev njenega trajnostnega fizičnega in vrednostnega obstoja ter njeno ustrezno prilagajanje potrebam sodobne družbe. Celostno ohranjanje podvodne arheološke dediščine obsega identificiranje, dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje dediščine, pravno varstvo in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, varovanje in ohranjanje njenih fizičnih lastnosti in kulturne vrednosti, predstavljanje dediščine javnosti, razvijanje zavesti o njenih vrednotah in omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje in sodelovanje javnosti v zadevah varstva. Z namenom zagotovitve celostnega ohranjanja podvodne arheološke dediščine je potrebno spodbuditi in zagotoviti izvedbo naslednjih ukrepov:

1. Pri upravljanju z morskim okoljem je potrebno podvodno arheološko dediščino obravnavati kot neobnovljivo antropogeno prvino morskega okolja in del ekosistemskih storitev morskega okolja ter gospodarske subjekte, ki s svojo dejavnostjo ogrožajo njen obstoj, vključevati v proces ohranjanja in upravljanja s podvodno dediščino na podlagi načela »onesnaževalec plača«.
2. Z izvedbo sistematičnih predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin je potrebno opraviti vrednotenje vseh registriranih arheoloških najdišč na območju morja. Na podlagi rezultatov vrednotenja se za posamezna najdišča oblikuje varstvene režime in po potrebi določi varstvene ukrepe za fizično zaščito in prezentacijo arheoloških ostalin.
3. Najvišje ovrednotena registrirana arheološka najdišča je potrebno razglasiti za kulturne spomenike ter s tem v kratkoročnem obdobju vzpostaviti pravne režime varstva za posege v ta najdišča.
4. Skladno s področno zakonodajo je potrebno v postopkih sprejemanja pomorskih prostorskih aktov zagotoviti upoštevanje vseh registriranih arheoloških najdišč in izvajanje predhodnih arheoloških raziskav za oceno arheološkega potenciala na območjih izven registriranih najdišč ter s tem v dolgoročnem obdobju vzpostaviti pravne režime varstva za posege v vsa registrirana najdišča na območju morja.
5. Skladno s področno zakonodajo je potrebno za podvodno arheološko dediščino s statusom kulturnega spomenika določiti upravljavca/upravljalce in vzpostaviti monitoring nad njenim stanjem ter spoštovanjem pravnih režimov varstva.

6. Z izvedbo znanstvenoraziskovalnih arheoloških raziskav in izvedbo predstavitev posameznih najvišje ovrednotenih arheoloških najdišč ter z vzpostavitvijo interpretacijske infrastrukture za predstavljanje podvodne dediščine kot celote (muzejske predstavitve, kulturne poti ipd.) je potrebno zagotoviti predstavljanje podvodne arheološke dediščine strokovni in laični javnosti.
7. Pri izvedbi navedenih ukrepov se prednostno obravnava arheološki najdišči z izjemnim pomenom Izola - Arheološko najdišče Simonov zaliv (EŠD: 195) in Tržaški zaliv - Barka Aura (EŠD: 27900).

7.2 Kulturna krajina

Na obalnem območju Republike Slovenije se nahajajo območja kulturne krajine:

- Krajinski park Sečoveljske soline (EŠD: 7869), Vlada RS je leta 2001 z Uredbo o krajinskem parku Sečoveljske soline zavarovala krajinski park na ravni države in opredelila upravljavca Soline d.o.o.
- Krajinski park Strunjan – leta 2004 je Vlada RS sprejela Uredbo o Krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/2004), s katero je območje zavarovala na državni ravni. Za upravljanje parka je Vlada RS leta 2008 ustanovila Javni zavod Krajinski park Strunjan (Uradni list RS, št. 76/2008), ki v okviru javne službe ohranjanja narave v parku opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljavske naloge,
- Sečovlje - Sečoveljske soline (EŠD: 7868), kulturni spomenik lokalnega pomena,
- Strunjan - Strunjanske soline (EŠD 8077), kulturni spomenik lokalnega pomena.
- Seča – Kulturna krajina Seča polotok (EŠD: 28601),
- Portorož – Kulturna krajina piranski polotok (EŠD: 28600),
- Ankaran – Kulturna krajina Debeli rtič (EŠD: 15085).

Krajina Sečoveljskih in Strunjanskih solin omogoča tradicionalno pridelovanje morske soli. Kulturni prostor Sečoveljskih in Strunjanskih solin obsega območje enot Sečovlje - Sečoveljske soline (EŠD 7868) in Strunjan - Strunjanske soline (EŠD 8077). Za celostno ohranjanje tradicionalnega pridelovanja morske soli je v vizijah in ciljnih razvoja na območju morja in obale potrebno zagotavljati naslednje varstvene ukrepe:

1. ohranjanje namembnosti prostora v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah,
2. spodbujanje dejavnosti in posegov v prostor, ki omogočajo ohranjanje tradicionalnega pridelovanja morske soli,
3. uravnoteženo ohranjanje neločljive povezanosti nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah,
4. zagotavljanje kontinuiranega pridelovanja soli na »paški način« v muzejskem delu Sečoveljskih solin (na območju Fontanigge) ter »stonski način« na ostalem območju Sečoveljskih solin (na območju Lera) in na Strunjanskih solinah,
5. ohranjanje specifičnih znanj, povezanih s tradicionalnim pridelovanjem morske soli,
6. preprečevanje dejavnosti in ukrepov, ki negativno vplivajo ali ogrožajo tradicionalno pridelovanje morske soli v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah.

Za celostno ohranjanje podobe kulturnih krajin je v vizijah in ciljnih razvoja na območju morja in obale potrebno zagotavljati varstvene ukrepe za ohranjanje izjemnosti podobe navedenih krajinskih območij, ki jih zaradi naravnih in kulturnih vrednot uvrščamo med pomembnejše slovenske krajine.

7.3 Naselbinska dediščina

Na obalnem območju Republike Slovenije so umeščeni trije naselbinski spomeniki Koper – Mestno jedro (EŠD 235), Izola – Mestno jedro (EŠD 193) in Piran – Mestno jedro (EŠD 513). Mesta so zaradi stika z morjem specifična po svoji zunanji vizualni podobi zaradi zgodovinskega razvoja, strateški legi, arhitekturi in naravno pogojenih dejavnostih (morska trgovina, ribištvo). Podoba Pirana izhaja iz njegove lege na polotoku, medtem ko podoba Izole in Kopa izhajata iz njune nekdanje lege na otokih (Koper, Izola).

Mesta so zavarovana z občinskimi odloki o razglasitvah kulturnih spomenikov kot urbanistični spomeniki. Zaradi teritorialne pristojnosti občin njihovo območje varovanja, vključno z vplivnim območjem, ne vključuje

morja na stiku z obalo. Nesporno pa je, da poseganje v morje na stiku z obalo predstavlja največje tveganje za poslabšanje vizualne podobe mest v njihovi najbolj prepoznavni percepcijski specifikih.

Cilj celostnega ohranjanja naselbinske dediščine je zagotovitev njenega trajnostnega fizičnega in vrednostnega obstoja ter njeno ustrezno prilagajanje potrebam sodobne družbe. Celostno ohranjanje naselbinske dediščine obsega identificiranje, dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje dediščine, pravno varstvo in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, varovanje in ohranjanje njenih fizičnih lastnosti in kulturne vrednosti, predstavljanje dediščine javnosti, razvijanje zavesti o njenih vrednotah in omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje in sodelovanje javnosti v zadevah varstva. Z namenom zagotovitve celostnega ohranjanja naselbinske dediščine je potrebno vzpodbuditi in zagotoviti izvedbo naslednjih ukrepov:

1. Pri upravljanju celotnega morskega okolja v vizualnem obsegu naselbinske dediščine je potrebno morje ter zlasti stik morja z obalo obravnavati kot neponovljivo antropogeno prvino obmorskega okolja in del ekosistemskih storitev morskega okolja. Omejiti je potrebno posege in dejavnosti, ki bi razvrednotile obstoječo podobo naselbinske dediščine na stiku morja z obalo, na mejo, ki je sprejemljiva v ožjem in širšem morskem in kopnem prostoru.
2. Območja naselbinskih spomenikov je potrebno razširiti na območje morja ter vzpostaviti pravne režime varstva za posege na stiku med morjem in kopnim ter v samem morju znotraj vplivnega morskega območja naselbinske dediščine.
3. Z izvedbo znanstvenoraziskovalnih raziskav ter z vzpostavitvijo interpretacijske infrastrukture (muzejske predstavitve, kulturne poti ipd.) je potrebno zagotoviti predstavljanje sprememb obalne linije naselbinske dediščine v zgodovini strokovni in laični javnosti.

8. Področje urbanega razvoja

Za področje urbanega razvoja je pristojen Direktorat za prostor, graditev in stanovanja na Ministrstvu za okolje in prostor ter vse obalne občine: Mestna občina Koper, Občina Izola, Občina Piran in Občina Ankaran.

Za področje urbanega razvoja veljajo:

- Zakon o prostorskem načrtovanju (*Ur.l.RS, št. 33/07, 70/08-ZVO-1B, 108/09, 80/10-ZUPUDPP, 43/10 ZKZ-C, 57/12, 57/12-ZUPUDPP-A, 109/12 in 76/14-odl.US*);
- Zakon o lokalni samoupravi, ZLS (*Ur.l.RS, št. 94/07– UPB, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12–ZUJF in 14/15–ZUUJFO*);
- Odlok o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (*Ur.l.RS, št. 76/2004*).

9. Področje regionalnega razvoja

Področje regionalnega razvoja ureja Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (*Ur.l.RS, št. 20/11 in 57/12*).

Za področje regionalnega razvoja je pristojen Direktorat za regionalni razvoj na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, Regionalna razvojna agencija RRC Koper in Razvojni svet Južne Primorske regije skozi pripravo in sprejem regionalnega razvojnega programa ter sodelovanje z regijami drugih držav na področju regionalnega razvoja. Razvojni svet Južne Primorske regije je bil ustanovljen po ZSRR-2 kot organ usklajevanja razvojnih pobud in razvojnih interesov v regiji, ki sprejema razvojne odločitve na ravni regije. Člani sveta so predstavniki občin, gospodarstva in nevladnih organizacij v regiji.

Razvojna vizija in razvojna specializacija južnoprimorske razvojne regije sta opredeljeni v Regionalnem razvojnem programu za obdobje 2014-2020, ki ga je sprejel Razvojni svet južnoprimorske regije na 5. redni seji, dne 17. 7. 2015.